

Riktlinjer för Barn och ungdomsärenden

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Innehåll

1 INLEDNING.....	6
1.1 Riktlinjernas syfte och innehåll.....	6
1.2 Målgrupp för riktlinjerna.....	6
1.3 Samverkan och delaktighet	6
2 LAGSTIFTNING.....	7
2.1 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd	7
2.2 Socialstyrelsens handböcker och andra publikationer:	8
2.3 Socialtjänstlagen	8
2.3.1 Socialtjänstförordningen	9
2.4 Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade	9
2.5 Offentlighets- och sekretesslagen	9
2.5.1 Sekretesskydd för anmälare/uppgiftslämnare	10
3 BARNKONVENTIONEN OCH BARNNS RÄTTIGHETER	10
3.1 Bestämmelser om barns bästa och barns rätt till delaktighet	11
3.2 Barnperspektivet, barnets perspektiv och barnrättsperspektivet.....	12
4. DOKUMENTATION	13
4.1 Socialtjänstens dokumentationsskyldighet	13
4.2 Dokumentation utifrån tjänstemannaansvaret.....	14
4.3 Barns behov i centrum – BBIC	14
5 ARBETSSÄTT.....	14
5.1 Förhållningssätt.....	15
5.3 Skola.....	16
5.4 Metoder	16
6 HANDLÄGGNING - AKTUALISERING.....	17
6.1 Aktualisering	17
6.2 Ansökan/Anmälan.....	17
6.3 Förhandsbedömning.....	18

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

6.4 Återkoppling till anmälaren	19
6.5 Misstanke om brott mot barn	19
6.6 Klargörande samtal med barn/heder	21
6.7 Ungdomar över 18 år	21
6.8 Ensamkommande barn och godmanskap	21
6.9 Beslut om att inleda/inte inleda utredning	22
6.10 Dokumentation av beslut om utredning	22
6.11 Underrättelse	23
7 HANDLÄGGNING AV UTREDNING	24
7.1 Utredningen.....	24
7.2 Viktigt vid utredning	24
7.3 Särskilda befogenheter	24
7.4 Dokumentation under pågående utredning	25
7.5 Utredningsplan	25
7.5.1 Utredningsplan när barn bevittnat våld eller utsätts för våld	26
7.6 Utredning BBIC	27
7.8 Familj och miljö – basen i triangeln.....	27
7.9 Barnets behov.....	28
7.10 Vårdnadshavarnas förmåga.....	28
7.11 Referenssamtal och konsultationsdokument	28
7.12 Hedersrelaterade ärenden	29
7.13 Utredningssamtal med barn.....	29
7.14 Vårdnadshavares medgivande till samtal med barn.....	31
7.15 Analys och bedömning.....	31
7.16 Beslutsunderlag och beslut.....	31
7.16.1 Utformning av beslut.....	33
7.16.2 Underrättelse om beslut.....	33
7.17 Beslut om förlängd utredningstid.....	34

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

7.18 Uppföljning efter avslutad utredning utan insats	34
8 SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM VÅRD AV UNGA-LVU	35
8.1 Förutsättningar för LVU	36
8.2 Samtycke	36
8.3 Offentligt biträde	37
8.4 Ansökan om vård enligt LVU	37
8.5 Beslut om vård enligt LVU	38
8.6 Placeringsbeslut enligt 11 § LVU	39
8.7 Omedelbart omhändertagande	39
8.8 Umgängesbegränsning och hemlighållen vistelseort	41
8.9 Återta ett beslut om omedelbart omhändertagande	41
8.10 Flyttningsförbud	41
8.11 Läkarundersökning	41
8.12 Polishandräckning	41
8.13 Begäran om vårdens upphörande enligt 21 § LVU	42
8.14 Förebyggande insats enligt 22 § LVU	43
9 INSATSER	44
9.1 Uppdrag till utföraren	44
9.2 Genomförandeplan	45
9.3 Samordnad individuell plan	46
9.4 Vårdplan	46
9.5 Öppna insatser	47
9.5.1 Kontaktperson, särskild kvalificerad kontaktperson och kontaktfamilj	47
9.5.2 Ungdomstjänst	48
9.5.3 Familjebehandling och annat stöd	48
9.5.4 Insatser vid våld	49
9.6 Uppföljning av öppenvård	49
9.7 Haldygnsvård	49

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

9.7.1 Jourhem.....	50
9.7.2 HVB hem	50
9.8 Planeringsmöte med placeringsinformation.....	51
9.9 Föräldrars betalningsskyldighet för placerade barn	51
10. UPPFÖLJNINGAR.....	51
10.1 Uppföljning av placeringar	51
10.3 Övervägande och omprövning	52
10.4 Placeringens upphörande	53
11 ÖVRIGT.....	54
11.1 Beslut om insats utan den ena vårdnadshavarens samtycke	54
11.2 Överflyttning av vårdnaden på grund av brister i omsorgen.....	55
11.2.1 Utredning vid brister i omsorgen som medför bestående fara	56
11.3 KommunikERING och underrättelse om beslut.....	56
11.4 Överklaga beslut.....	57
11.5 Delegation	57
11.6 Vistelsebegreppet.....	58
11.7 Skyddad adress, kvarskrivning eller fingerade personuppgifter	58
11.8 Utredning av ofödda barn.....	58
11.9 Barn misstänkta för brott.....	58
11.10 Ej verkställda beslut	59
11.11 Utdrag från misstanke och belastningsregistret.....	59

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

1 INLEDNING

Kommunen har det yttersta ansvaret för att barn och unga får det skydd och det stöd som de har behov av.

Kommunens skyldighet rörande barn och unga regleras bland annat i:

- Socialtjänstlagen, SoL
- Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU
- Föräldrabalken
- Lagen om unga lagöverträdare

1.1 Riktlinjernas syfte och innehåll

Riktlinjerna omfattar handläggning av barn- och ungdomsärenden. Riktlinjerna syftar till att ge handläggare stöd och vägledning i arbetet för att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det gäller att utreda och bedöma barn och ungas behov av stöd eller skydd samt planera och följa upp insatser.

1.2 Målgrupp för riktlinjerna

Målgruppen är barn och ungdomar i åldern 0-20 år som vistas i kommunen och som kan vara i behov av skydd eller stöd från socialnämnden.

1.3 Samverkan och delaktighet

Kommunens och socialkontorets arbete ska präglas av begreppet *en väg in*. Det betyder att den enskilde inte ska behöva ha kontakt med fler myndighetspersoner än nödvändigt på socialkontoret och att dessa ska samarbeta. IFO-Barn, unga och familj har huvudansvaret för samverkan med andra instanser och bör ha rutiner för samverkan med bl a skola, förskola och polis. Bestämmelse om socialnämndens samverkansskyldighet finns i 5 kap 1 a § SoL

Alla aktiviteter vid utredning och uppföljning av insatser ska så långt som möjligt bedrivas på ett sådant sätt att den enskilde får möjlighet att vara delaktig i sitt ärende. Detta gäller även barn och ungdomar och gäller vid såväl myndighetsutövning som vid beslutade insatser. I 3 kap 5 § SoL och i 11 kap 10 § SoL finns bestämmelser om vuxnas respektive barns delaktighet.

Socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar.

När en åtgärd rör ett barn ska barnet få relevant information. Ett barn ska ges

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Om barnet inte framför sina åsikter, ska hans eller hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad.

2 LAGSTIFTNING

Nedan redovisas lagstiftning, föreskrifter, allmänna råd som ligger till grund för riktlinjerna.

- Socialtjänstlagen (2001:453) SoL
- Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52) LVU
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) LSS
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) OSL
- Socialtjänstförordningen (2001:937) SoF
- Förvaltningslagen (1986:223) FL
- Föräldrabalken (1949:381) FB

2.1 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd

Föreskrifter är bindande regler som bestämmer hur någon ska handla. Allmänna råd innehåller rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas för att uppnå de mål som avses i författningen.

SOSFS 1997:15 Tillämpningen av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga

SOSFS 2006:20 Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens ansvar vid behov av ny vårdnadshavare

SOSFS 2008:30 Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning av ärenden som gäller unga lagöverträdare

SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

SOSFS 2012:4 Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens handläggning av vissa frågor om vårdnad, boende och umgänge

SOSFS 2014:4 Socialstyrelsens föreskrifter om Våld i nära relation

SOSFS 2014:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS.

SOSFS 2014:6 Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning och dokumentation av ärenden som rör barn och unga

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

SOSFS 2014:7 Socialstyrelsens föreskrifter om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och ungdomsvård.

2.2 Socialstyrelsens handböcker och andra publikationer:

- Vårdnad, boende och umgänge (2003)
- Samtal med barn i socialtjänsten (2004)
- Barn och unga i socialtjänsten (2006)
- Om barnet behöver en ny vårdnadshavare (2006)
- Grundbok BBIC (2006)
- BBIC i praktiken – att knäcka koden (Studentlitteratur 2006)
- Barn och unga som begår brott – handbok för socialtjänsten (2009)
- Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, tredje upplagan (2010)
- Våld - en handbok om socialnämndens ansvar för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld (2011)
- Dokumentation av barnets bästa inom socialtjänsten (2011)
- Barn och unga – Utredda, planera och följa upp öppenvårdsinsatser enligt socialtjänstlagen (2014)

Förutom lagstiftning tillkommer;

FN:s konvention om barns rättigheter, barnkonventionen

2.3 Socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen är en ramlag med en kombination av skyldighets- och rättighetsregler. Lagens övergripande syfte är att främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänstlagen, SoL, utgör grunden för allt arbete inom socialtjänsten. IFO-Barn, unga och familjs arbete ska präglas av socialtjänstlagens vägledande principer.

- Helhetssynen innebär att se hela barnets situation utifrån alla aspekter och förutsätter samarbete över enhetsgränserna.
- Delaktighet med barn och vårdnadshavare ska vara vägledande vid handläggning av enskilda ärenden.
- Barnets behov av skydd och stöd ska beaktas och om det finns konflikter mellan den vuxnes behov och barnets behov ska barnets behov ha företräde framför den vuxnes behov.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

- I ärendehanteringens ska en bedömning göras om handläggningen utgår från barnets bästa och om de egna aktiviteterna utgår från ett barnrättsperspektiv.

2.3.1 Socialtjänstförordningen

I socialtjänstförordningen ges kompletterande föreskrifter till socialtjänstlagen, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga

2.4 Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

LSS innehåller bestämmelser om stöd och service för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Det är enheten som arbetar med LSS frågor som har rätt att fatta beslut om ett barn eller unga med funktionshinder har personkretstillhörighet och därmed har rätt till insatser enligt LSS. När det står klart att ett barn har sådana svårigheter att de kan tillhöra en personkrets ska vårdnadshavare uppmuntras att ansöka om det stöd som barnet eller den unge kan vara i behov av från den enhet som handlägger LSS ärenden.

2.5 Offentlighets- och sekretesslagen

Alla anställda inom socialtjänsten är skyldiga att följa bestämmelser om offentlighet och sekretess, OSL. Enligt 26 kap 1 § OSL gäller sekretess inom socialtjänsten för uppgift om enskildas personliga förhållanden om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men. Sekretessen gäller såväl gentemot enskild som mellan myndigheter. Inom den egna nämnden kan tjänstemän samråda med kollegor då det behövs för att fullgöra de uppgifter som åligger tjänsten.

Sekretessen kan brytas;

- vid samtycke från den enskilde
- vid misstanke om allvarliga brott, t ex vid misstanke om brott mot barn
- om en menprövning leder fram till att handlingen eller uppgiften kan lämnas ut
- om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning 14 kap. 1 § SoL

Enligt 26 kap 9 § i OSL kan uppgifter om en enskild eller någon närstående till honom/henne lämnas mellan myndigheter om det behövs för att ge den enskilde nödvändig vård, behandling eller annat stöd och han/hon: 1) inte fyllt 18 år, 2) fortgående missbrukar alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel eller 3) vårdas

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

med stöd av lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT eller lagen om rättspsykiisk vård, LRV.

2.5.1 Sekretesskydd för anmälare/uppgiftslämnare

För att kunna vara anonym får anmälaren inte uppge sitt namn. Denna information ska lämnas om någon ringer och vill göra en anmälan eller lämna uppgifter om ett barn eller ungdom och inte vill berätta vem de är. Uppgifter om vem som anmäler får inte eftersökas. Den anmälare som uppger sitt namn är inte anonym varför det ska framgå i dokumentationen vem som anmält eller lämnat uppgifter. En menprövning kan dock göras, vilket regleras i 26 kap 5 § OSL;

Sekretess gäller i verksamhet som anges i 1 och 4 §§ för uppgift i anmälan eller utsaga av en enskild om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, i förhållande till den som anmälan eller utsagan avser, endast om det kan antas att fara uppkommer för att den som har lämnat uppgiften eller någon närstående till denne utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Skyddet gäller bara uppgiftslämnare som är enskilda personer. Om uppgifterna kommer från en tjänsteman med anmälningsplikt kan denne inte vara anonym.

3 BARNKONVENTIONEN OCH BARNS RÄTTIGHETER

Barnkonventionen, FN:s konvention om barns rättigheter, är ett etiskt grunddokument som uttrycker världssamfundets syn på barn och ungdomar i vår tid. Sverige har ratificerat barnkonventionen genom beslut i riksdag och därmed förpliktigt sig att vidta alla lämpliga åtgärder för att stärka barns ställning. Barnkonventionen bygger på fyra principer;

- Barnet ska skyddas mot alla former av diskriminering
- Barnets bästa ska beaktas i alla beslut
- Barn har rätt till liv och utveckling
- Barnet ska ha rätt att säga sin mening och få den respekterad

Principerna i barnkonventionerna har lagts in i lagstiftningen för att säkra att barns rättigheter beaktas. Principen om barnets bästa innebär att varje beslut som rör ett barn måste grunda sig på en bedömning om vad som är bäst för barnet.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

3.1 Bestämmelser om barns bästa och barns rätt till delaktighet

Bestämmelser om att barnets bästa ska beaktas särskilt vid åtgärder som rör barn finns i 1 kap 2 § SoL och i 6 a § LSS.

Bestämmelser om att vad som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn finns i 1 kap 2 § SoL.

Bestämmelser om att ett barn ska få relevant information och möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne finns i 11 kap. 10 § SoL, 8 § LSS och i 36 § LVU.

Bestämmelser om att ett barns åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad finns i 11 kap. 10 § SoL, 8 § LSS samt i 36 § LVU.

Bestämmelser finns integrerade under handläggningsförfarandet längre fram i riktlinjerna.

Av dokumentationen ska det framgå vilka åsikter som barnet eller den unge har fört fram. Om barnet eller den unge inte har fört fram sina åsikter i frågor som gäller honom eller henne, ska det framgå hur den som bedriver socialtjänst har gått tillväga för att så långt möjligt klarlägga barnets eller den unges inställning på annat sätt. Av dokumentationen ska det också framgå hur den som bedriver socialtjänst har tagit hänsyn till barnets eller den unges åsikter i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad (11 kap 10 § första stycket SoL, 36 § första stycket LVU).

Ovanstående betyder att socialnämnden är skyldig att ge barnet eller den unge relevant information anpassad till barnets ålder och mognad. Det betyder också att barnet ska vara en del av utredningen och att flera samtal ska hållas med barnet. Det är en förutsättning för att barn och unga ska kunna vara delaktiga och ha en uppfattning om de åtgärder som rör dem. Barn och unga har rätt att framföra åsikter och ska ges möjlighet att framföra sina åsikter. Om barnet eller den unge inte framför sina åsikter ska socialtjänsten på ett långtgående sätt försöka klarlägga barnets uppfattning, exempelvis genom samtal med förskola/skola närstående eller företrädare för barnet.

Ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i mål och ärenden enligt denna lag. Ett barn som är yngre får höras i domstol, om barnet inte kan antas ta

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

skada av det.

Det innebär att den unge exempelvis kan framföra att det vill avsluta sin placering. Om den unge vårdas med stöd av LVU kan denne själv initiera att vården ska upphöra enligt 21 § LVU. När det gäller yngre barn ska hänsyn tas till deras vilja och deras utsagor ska tillmätas betydelse.

Enligt föräldrabalkens regler har vårdnadshavare rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barn och ungas personliga angelägenheter (6 kap 11 § FB). Det betyder att vårdnadshavare har rätt att ta del av information rörande barnet eller den unge. Denna rätt minskar ju äldre barnet blir. Barn ska skyddas om uppgifter som de lämnar kan missbrukas av en vårdnadshavare, exempelvis genom att vårdnadshavaren straffar barnet för att denne har lämnat uppgifter till socialnämnden. Detta medför att uppgifter som barn lämnar kan sekretessbeläggas med stöd av 12 kap 3 § OSL.

I 12 kap 3 § OSL finns bestämmelser om sekretess i förhållande till vårdnadshavare oavsett barnets ålder, vilket innebär att socialnämnden i vissa fall behöver göra en *menprövning* gällande information som barnet lämnar. Vid en menprövning behöver handläggaren ta ställning till om menet är betydande, som exempelvis att barnet kan komma att lida allvarligt genom att skadas fysiskt, psykiskt eller på annat sätt om vårdnadshavaren får del av uppgifterna. Barnet eller den unge har också rätt att få insyn i sin egen akt, dock finns vissa bestämmelser om information som rör andra i akten och en prövning behöver göras om den informationen ska lämnas ut.

Barn ska behandlas som subjekt med egna rättigheter. Barns rätt att komma till tals är lagstadgad och kraven på att inhämta barnets inställning har skärpts oavsett vårdnadshavares samtycke. I 11 kap 2 § SoL anges att barnet får höras utan vårdnadshavares samtycke och utan att vårdnadshavare är närvarande. Detsamma gäller vid en utredning på socialnämndens initiativ om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 7 eller 8 § föräldrabalken.

3.2 Barnperspektivet, barnets perspektiv och barnrättsperspektivet

Barnperspektivet innebär dels att försöka se olika beslutsalternativ ur barnets synvinkel och dels att försöka ta reda på hur barnet uppfattar och upplever sin situation och eventuella förändringar. Detta innebär att följderna av ett beslut för ett enskilt barn noga ska analyseras.

Barnets perspektiv och de vuxnes perspektiv går inte alltid hand i hand och kan ibland

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

stå i motsatsförhållande till varandra. Barn kan inte ses isolerade från sina föräldrar och omvänt. Genom att de vuxna får bästa möjliga stöd av socialtjänsten tillgodoses också barnets intresse. Vid en intressekonflikt mellan barnet och de vuxna ska barnets intresse ha företräde.

Barnrättsperspektivet innebär att se barnets rättigheter utifrån lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd inom ramen för den sociala barn och ungdomsvården. Barn vet inte sina rättigheter och IFO/ Barn, unga och familjeenhetens uppgift är att företräda barnet.

4. DOKUMENTATION

4.1 Socialtjänstens dokumentationsskyldighet

I socialtjänstens verksamheter finns skyldighet att dokumentera. I 11 kap 5 § SoL framgår att handläggningen av ärendet samt genomförandet att stöd, vård och behandling ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden skall förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

Dokumentationen är en förutsättning för den enskildes rättssäkerhet. Det som kommit fram i en utredning om den enskilde och som är av betydelse för bedömning och beslut i ett ärende ska dokumenteras. Myndigheter ska förhålla sig respektfullt under dokumentationen och den enskildes rätt till delaktighet ska beaktas. I 11 kap 6 § SoL framkommer också att de som berörs av anteckningar bör hållas underrättade om journaler och andra anteckningar som förs om denne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig skall detta antecknas.

Föreskrifter kring dokumentationsreglerna är mer detaljstyrda och talar om hur något ska dokumenteras och hur ett ärende ska följas. Alla som arbetar vid enheten IFO/barn, ungdom och familj förutsätts läsa eller på annat sätt ta del av föreskrifter och allmänna råd.

Journalanteckningar som görs i samband med möten med barn, vårdnadshavare eller andra personer bör begränsas till vilka uppgifter om vilka personer som deltagit, vilka frågor som behandlats och vad mötet resulterade i.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

4.2 Dokumentation utifrån tjänstemannaansvaret

Dokumentationen är viktig även för handläggarnas egen skull, Det individuella tjänstemannaansvaret medför att den enskilde tjänstemannen är ansvarig för innehållet i de anteckningar som denne skriver. Därför har dokumentationen betydelse även för handläggares rättsliga ställning som rör det enskilda ärendet och ärendets handläggning (prop. 2004/5:39).

4.3 Barns behov i centrum – BBIC

Barns behov i centrum - BBIC är ett handläggnings- och dokumentationssystem för utredning och uppföljning av barn och ungdom. BBIC ska användas i hela ärendeprocessen, från det att ärendet aktualiseras till dess att insatsen avslutas. Några av formulären ska alltid användas medan andra beror på ärendets karaktär och avgörs från fall till fall.

Syftet med BBIC är;

- att stärka barnets eller ungdomens ställning i den sociala barnvården
- enhetlig dokumentation
- skapa struktur och systematik i arbetet
- öka kvalitén och rättssäkerhet för den enskilde

Grunden i BBIC illustreras av triangeln som är uppbyggd kring barns sju behovsområden, sex föräldraförmågor och sju faktorer i familj och miljö. Modellens utgångspunkt är barnets behov som sätts i relation till föräldrarnas förmåga och olika faktorer i familj och miljö. Barnets utveckling sker i samspel med och i påverkan av föräldrar och omgivning. Triangeln ger en struktur för att hämta in och analysera information till utredningen.

Av handlingar som upprättas vid handläggning av ärenden som gäller insatser för barn och unga eller genomförande och uppföljning av sådana insatser ska det framgå

- vilken information som enligt 3 § har lämnats barnet eller den unge,
- när och på vilket sätt informationen har lämnats och
- namn och befattning eller titel på den som har informerat barnet eller den unge

5 ARBETSSÄTT

Enheten för barn, ungdom och familj har beslutade arbetssätt för att säkerställa en

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

jämlik och likvärdig barnavård för dem som kommer i kontakt med enheten.

5.1 Förhållningssätt

Enheten ska arbeta utifrån ett gemensamt förhållningssätt kring handläggningen av barn och ungdomsärenden. I Värmdö arbetar enheten utifrån ett systemiskt – ekologiskt förhållningssätt där vi ser barnet, familjen och miljön som ett sammanhang. Detta innebär att i utredningsarbetet involvera nätverket och ta reda på vilka resurser som finns där. Barn och unga ska så långt som möjligt bo kvar i hemmet och insatser ska i första hand erbjudas på hemmaplan.

Vårdnadshavare/föräldrar ska alltid ses som viktiga personer för sina barn och vara delaktiga i utredningen och i beslut som rör deras barn.

Det är viktigt att i arbetet se över och ge akt på egna värderingar kring familjer som lever olikt den egna normen. Vårdnadshavarna har rätt att bestämma över sina barn och hur de vill uppfostra dem, vilket ska respekteras även om det inte stämmer överens med de egna värderingarna. Det innebär exempelvis hur de väljer barns skolgång, fritidsaktiviteter och kamrater. Detta innebär inte att barn ska fara illa i hemmiljön. Socialnämnden ska vara ett komplement när barnet eller den unge är i behov av stödinsatser som vårdnadshavare/föräldrar och nätverk inte har möjlighet att själva ge barnet.

I ärenden där vårdnadshavare/föräldrar har eller är misstänkta för att utsätta sina barn för omsorgsbrister ska utredningen bedrivas ur ett barnskyddsperspektiv. Är barnet eller den unge i behov av skydd tenderar utredningen att ta en annan form och handläggningen sker då på ett sådant sätt att skyddet är garanterat i första hand. I dessa fall ska socialnämnden träda in och vara tydliga med att föräldrars uppfostringsmetoder skadar barnet och att barns rättigheter har företräde framför de vuxnas behov. Alla insatser ska utgå från barnets rätt till trygghet och säkerhet.

De egna resurserna som finns på enheten ska alltid användas i första hand, är inte detta möjligt ska insatserna sökas inom gällande ramavtal i samråd med närmaste chef. Om det finns behov att söka insatser utanför ramavtal ska detta vara förankrat hos enhetschef som är delegat för besluten.

5.2 Utredningens genomförande

I Värmdö kommun arbetar vi efter beslutade arbetssätt och vi följer kraven i BBIC och lagstiftningen för utredningar. Detta innebär att utreda utifrån bestämmelserna i 11 kap 2 § SoL. Utredningen ska bedrivas så att inte någon onödigt utsätts för skada

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

eller olägenhet. Utredningen ska inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet, bedrivs skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Finns det särskilda skäl får socialnämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid

Utredningen ska således avslutas när det står klart att inga LVU förhållanden råder och unga över 15 år eller vårdnadshavare tydligt markerat att de inte önskar insatser. I samband med att chef beslutar att utredningen ska avslutas avsätts tid för färdigställande av beslutsunderlaget. Kan vi inte avsluta utredningar i tid ska närmaste chef informeras som gör en planering tillsammans med handläggare när utredningen senast ska vara sammanställd. Att den skriftliga utredningen färdigställs inom lagstadgad tid handlar om rättssäkerhet för den enskilde.

Socialnämnden har ett maktförhållande gentemot vårdnadshavare och barn. Handläggare behöver ha den aspekten med sig i myndighetsutövande när det gäller barns behov av skydd eller stöd. Socialnämnden har möjligheter och befogenheter att fatta långtgående beslut mot den enskildes vilja varför rättssäkerheten ska beaktas i alla ärenden.

5.3 Skola

Forskning har visat att barn och ungas skolgång är avgörande för hur de kommer att få det senare i livet. På enheten ska barns och ungas skolgång uppmärksammas i alla utredningar. I de fall som det finns utredningsfrågor kring förskola/skola ska konsultationsdokumentet alltid skickas till förskola/skola och gås igenom där tillsammans med vårdnadshavare och när det är lämpligt ska barnet närvara. Det är en delaktighetsfråga att vårdnadshavare och eventuellt barnet delges information från förskola/skola samtidigt som handläggaren.

5.4 Metoder

Arbetet med myndighetsutövning på enheten ska präglas av delaktighet, barnrättsperspektiv och ett nätverksorienterat arbetssätt enligt lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd. På enheten används Signs of safety som utrednings- och bedömningsmetod i alla förhandsbedömningar och utredningar.

Vid behov ska andra instrument användas som stöd för att komma fram till en säker analys och bedömning som exempelvis FREDA vid våld i nära relationer och Audit och Dudit vid misstanke om missbruk av alkohol eller droger.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

6 HANDLÄGGNING - AKTUALISERING

6.1 Aktualisering

Ett ärende blir aktuellt genom ansökan eller anmälan. En aktualisering kan göras av vårdnadshavare, barnet självt, genom en anmälan eller genom socialnämndens egna iakttagelser. En aktualisering kan göras muntligt, skriftligt och anonymt och kan ske via telefon, fax, brev, mail eller på annat sätt.

Om anmälaren är en person eller myndighet som har anmälningsskyldighet enligt 14 kap 1 § SoL ska denne uppmantras att göra en skriftlig anmälan. Om en person eller myndighet endast har lämnat muntlig information anses uppgifterna ändå ha kommit till socialnämndens kännedom.

Med *socialnämndens egna iakttagelser* menas att alla medarbetare inom socialtjänsten har en ovillkorlig anmälningsskyldighet om de genom egna iakttagelser misstänker att ett barn kan fara illa. Egna iakttagelser kan också vara att handläggare på enheten uppmärksammar vid en uppföljning eller på annat sätt ser eller får veta att ett barn far illa.

Alla aktualiseringar ska registreras i socialtjänstens verksamhetssystem och BBIC formulär, även de anmälningar som inkommer under pågående utredning eller insats.

6.2 Ansökan/Anmälan

När ett barn över 15 år eller vårdnadshavare ansöker om stöd ska utredning enligt 11 kap 1 § SoL helst inledas samma dag. En prövning behöver dock göras att ansökan kommit till rätt instans och rätt verksamhetsområde. Om ansökan inte kommit rätt ska den som ansöker informeras om vart denne ska vända sig.

När en anmälan rör barn eller unga ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd 11 kap 1 § a. En sådan bedömning ska dokumenteras. Handläggare ska i samråd med gruppleddare/chef bedöma om barnet kan ha behov av akut skydd och vilka åtgärder som nämnden i sådana fall ska vidta omedelbart för att säkerställa skyddet. När anmälan gäller sexuella övergrepp, misstänkt eller konstaterat våld mot en vuxen eller ett barn se under punkt 6.5.

Beslut om utredning ska inledas eller inte ska fattas inom 14 dagar. Om anmälan är otydlig och det inte utifrån informationen går att fatta beslut eller om det behövs

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

klargöranden kan en förhandsbedömning göras. Om ett hembesök eller annan åtgärd vitas eller om flera besök inbokats är det att betrakta som att utredning inletts.

Om andra myndigheter, till vilka socialtjänsten är skyldig att yttra sig exempelvis åklagarmyndigheten som begär yttrande inleds alltid utredning.

Vid en muntlig anmälan ska handläggare alltid kontrollera att uppgifterna uppfattats korrekt.

6.3 Förhandsbedömning

När anmälan har en hög allvarlighetsgrad inleds utredning omedelbart. Exempelvis misstanke om eller konstaterade sexuella övergrepp, barn bevittnat eller utsätts för våld. I dessa ärenden, likaså vid misstänkta hedersärenden, är det direkt olämpligt med en förhandsbedömning. Vid andra anmälningar görs en så kallad förhandsbedömning – en bedömning om de inkomna sakförhållandena kan innebära att barnet är i behov av skydd eller stöd från socialnämnden. En utredning ska inte inledas om det redan från början står klart att socialtjänsten inte kommer att vidta några åtgärder och barnet inte bedöms ha behov av skydd eller stöd.

En förhandsbedömning är inte en mindre utredning utan ett klargörande om utredning ska inledas eller inte. En förhandsbedömning ska ske skyndsamt och ska vara gjord inom 14 dagar då ett beslut om att inleda utredning eller inte ska vara fattat, 11 kap 1 § a SoL.

När anmälningar inkommer från personer med anmälningsskyldighet ska handläggare, om det är möjligt, träffa anmälare och familj på ett gemensamt möte för att innehållet i anmälan ska bli tydligt och alla hör samtidigt vad som anmäls och varför. Ett gemensamt möte ger även utrymme för både handläggare och familj att ställa klargörande frågor direkt. I anmälningsmötet är det också lämpligt att fråga om återkoppling till anmälaren.

Som underlag till förhandsbedömning får socialtjänsten hämta in det som tidigare är känt om barnet eller familjen inom den egna socialtjänsten. Det innefattar att ta del av tidigare anmälningar som inte lett till utredning. Socialtjänsten får ta kontakt med anmälare och vårdnadshavare och barn som anmälan gäller innan beslut fattas om utredning ska inledas eller inte. För att inhämta uppgifter från någon utomstående eller göra ett hembesök måste en utredning ha inletts.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Barn och unga ska i största möjliga utsträckning vara delaktiga i förhandsbedömningssamtal, om barnet inte är med på förhandsbedömningen och inte kommit till tals ska skälen till det dokumenteras. Barn över 15 år kan också erbjudas samtal utan vårdnadshavare vilket i vissa fall kan vara att föredra. Undantag är våld eller sexuella övergrepp då det krävs en annan form av handläggning.

Förhandsbedömningen sker ofta genom ett möte på socialkontoret, ibland tillsammans med anmälare. En förhandsbedömning baseras på en bedömning av barnets situation och om det behöver utredas om han eller hon kan vara i behov av stöd. Om vårdnadshavare inte vill komma kan en förhandsbedömning hållas med anmälaren om det är lämpligt.

Om anmälan inkommer i ett ärende där insats från socialtjänsten pågår ska en bedömning göras om de nya uppgifterna innebär att en ny utredning ska inledas eller inte.

Beslutet ska alltid dokumenteras i BBIC-formulär/anmälan.

6.4 Återkoppling till anmälaren

Handläggare ska alltid återkoppla till anmälaren med en bekräftelse att anmälan inkommit.

Om anmälan gjorts av en person som omfattas av anmälningskyldighet kan den om den efterfrågar information, informeras om utredning inletts, inte inletts eller redan pågår utan samtycke från vårdnadshavare. Vårdnadshavare och barn över 15 år ska dock alltid tillfrågas om återkoppling kan ges i första hand. Frågan om återkoppling ska dokumenteras i journal. En bedömning behöver göras när återkopplingen kan göras när samtycke saknas från unga och vårdnadshavare.

6.5 Misstanke om brott mot barn

Ett barn som misstänks vara utsatt för brott ska skyddas, stödjas och vid behov få insatser. Detta gäller oavsett om en polisanmälan gjorts eller inte. I anmälningar där det finns misstanke om brott mot barn, våld eller sexuella övergrepp samt våld av sin partner eller hedersrelaterat våld, ska följande bedömningar göras:

- Är barnet i behov av omedelbart skydd?
- Finns det risk för att barnet ska utsättas för ytterligare våld?

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Dessa bedömningar ska alltid dokumenteras och motiveras. Om barnet är i behov av skydd eller det finns risk för att barnet utsätts ytterligare för våld behöver ärendet handläggas akut och åtgärder vidtas för att säkerställa barnets skyddsbehov. Om det konstateras att barnet inte är skyddat ska ett omhändertagande övervägas. En säkerhetsplanering ska alltid göras och den ska dokumenteras.

- Ska en polisanmälan, enligt 12 kap 10 § SoL göras om misstanke om brott mot barnet?

Det finns möjlighet vid tveksamma fall att ha en aidentifierad rådgivning med polismyndigheten. Om beslut fattas att inte polisanmäla, ska skäl för detta dokumenteras. Barnets skydd, behov och rätt ska styra bedömningen. Socialstyrelsen och IVO anser att brott mot barn i princip alltid ska polisanmälas då barnet är brottsoffer i lagens mening och kan ha rätt till skadestånd. Polisanmälan ska göras på särskild blankett.

- I vilket skede ska vårdnadshavare informeras om att utredningen är inledd?

Ett ställningstagande behöver göras i samråd med chef om information till vårdnadshavare om beslutet att inleda utredning ska avvaktas, då en samordning ska ske med polisens arbete. Det vill säga i avvaktan på polisförhör. Om en polisanmälan är gjord råder förundersökningssekretess, detta innebär att information om brottet inte ska ges till vårdnadshavare utan medgivande av polisen.

- Hur länge kan vi avvakta i väntan på polisens arbete/polisförhör?

Bedömningar behöver göras kontinuerligt kring hur länge polisförhör kan avvaktas och när handläggare behöver gripa in till skydd för barnet för att fullgöra sitt uppdrag. Socialtjänstens uppdrag är att skydda barn, polisens är att utreda brott.

Åklagare kan fatta beslut om att barnet ska läkarundersökas för att fastställa eventuella fysiska skador inom ramen för brottsutredningen. Samtycke från vårdnadshavare krävs normalt sett för att genomföra läkarundersökningen men om barnet fått en särskilt förordnad företrädare är det denne som ger sitt medgivande.

Socialnämnden kan inom ramen för LVU fatta beslut om att läkarundersöka barnet. Syftet är då att barnet ska få den läkarvård som denne är i behov av för eventuella skador. Det är viktigt att förstå skillnaden mellan åklagarens beslut om läkarundersökning och socialnämndens då åklagare har till uppgift att bevisa brott och socialnämnden att se till att barnet får behövlig vård.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

I barnets journal ska datum när polisanmälan gjordes och motivering till den dokumenteras.

6.6 Klargörande samtal med barn/heder

När ett barn under 18 år uppger sig vara utsatt för kontroll, riskerar tvångsgifte, hot eller våld i hemmet och av rädsla för föräldrarna inte vill att en utredning ska göras, kan socialtjänsten träffa barnet vid tre tillfällen för klagörande samtal utan att informera vårdnadshavare. Samtalen ska syfta till att kunna bedöma barnets situation och behov och ge relevant information. I informationen till barnet ingår att tala om hur en utredning går till, vilka insatser socialtjänsten kan erbjuda och vilket skydd som kan ges vid behov.

Om socialtjänsten kommer fram till att en utredning måste inledas eller att en polisanmälan kommer att göras, är det viktigt att barnet eller den unge får tydlig information om hur och när vårdnadshavare kommer att informeras och tillvägagångssättet i övrigt. Barnets skyddsbehov måste hela tiden beaktas. Hotsituationen i familjen och slakten/nätverket måste klarläggas innan kontakt tas med vårdnadshavare. Rättsligt stöd finns för att avvakta något med att underrätta vårdnadshavare att anmälan inkommit och att utredning inletts.

Om barnet riskerar att hamna i en situation som kan innebära att hans eller hennes hälsa eller utveckling utsätts för en påtaglig risk att skadas om vårdnadshavare underrättas om att en utredning inleds, finns möjligheten att omedelbart omhänderta barnet med stöd av LVU. Det kan vara en placering i form av skyddat boende i såväl ett jourhem som ett hem för vård eller boende.

6.7 Ungdomar över 18 år

Om den inkomna anmälan avser en ungdom över 18 år behöver den unge samtycka till att utredning inleds. När det kan misstänkas att det finns starka skäl för att LVU förhållanden enligt 3 § LVU råder får utredning genomföras mot den unges vilja. Utredning genomförs med stöd av 11 kap 1 § SoL. Befogenheter att tillämpa 11 kap 2 § SoL eller uppgiftsskyldigheten enligt 14 kap 1 § SoL föreligger inte men tidsfristen på fyra månader bör gälla.

6.8 Ensamkommande barn och godmanskap

Barn som vid ankomsten till Sverige är skilda från sina föräldrar eller någon annan vuxen person som anses har trätt i föräldrarnas ställe kallas ensamkommande barn. De ensamkommande barnen omfattas av samma lagstiftning och regler som gäller för

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

alla barn som vistas i landet. När ensamkommande barn anländer till kommunen ska utredning göras med stöd av 11 kap 1 § SoL.

Överförmyndaren förordnar god man för ensamkommande barn som i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvarar för barnets personliga förhållanden och sköter dess angelägenheter. Den gode mannen ska verka för barnets bästa. Ansökan om god man får göras av Migrationsverket eller av socialnämnden i den kommun barnet vistas enligt lag om god man för ensamkommande barn. Beviljas barnet uppehållstillstånd ska anmälan om behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken göras till Tingsrätten. Utses en särskilt förordnad vårdnadshavare upphör godmanskapet. *Se vidare riktlinjer för ensamkommande barn.*

6.9 Beslut om att inleda/inte inleda utredning

När handläggare gjort en förhandsbedömning ska de samråda med gruppchef som fattar beslut om att inleda utredning alternativt inte inleda utredning. Det är alltid gruppchef som fattar beslut om att inleda utredning/inte inleda utredning. *Se delegationsordningen.* Om gruppchef och handläggare inte är överens om utredning ska inledas eller inte ska det framgå av dokumentationen. I föreskrifterna framgår att det ska vara tydligt vem som fattat beslutet.

När förhandsbedömningen leder till ett beslut att *inte* inleda utredning ska vårdnadshavare och barn över 15 år informeras om beslutet och motiveringen till att inte inleda utredning.

En utredning kan inledas oavsett om barn, unga eller vårdnadshavare samtycker eller inte. Ansökningar från vårdnadshavare och/eller unga över 15 år leder alltid till en utredning med samtycke, en anmälan leder oftast till en utredning oavsett samtycke. Beslut att inleda utredning är en tvingande åtgärd, eftersom socialtjänsten har en skyldighet att utreda misstänkta missförhållanden. En ansökan kan alltid återtas av den sökande.

6.10 Dokumentation av beslut om utredning

Om förhandsbedömningen leder till ett beslut att *inte* inleda en utredning enligt 11 kap 1 § SoL ska detta dokumenteras. Av dokumentationen ska det framgå; att en utredning inte inleds, skälens för nämndens beslut, beslutsdatum, skyddsbedömning. Om barnet inte kommit till tals ska det dokumenteras och namn och befattning/titel på den person som har fattat beslutet.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

I journalen ska det dokumenteras att utredning inletts, skälen för detta och datum för inledande av utredningen och vem som fattat beslutet. Det ska också framgå om barnet eller den unge informerats och när detta gjorts.

Om barnet eller den unge har en personakt läggs handlingen i personakten. Om det inte finns en akt sätts den in i en pärm för handlingar som inte lett till något ärende hos nämnden. Alla handlingar i denna pärm ska sättas in i kronologisk ordning och diarieföras. Se vidare Socialstyrelsens handbok *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten*.

När förhandsbedömningen leder till beslut att inleda utredning enligt 11 kap 1 § SoL ska det dokumenteras. Av dokumentationen ska framgå, att en utredning inleds, skälet till detta, datum för beslut samt namn och befattning på den som fattat beslutet.

Om det finns en befintlig personakt ska beslutet tillföras akten. I annat fall upprättas en personakt.

6.11 Underrättelse

När en utredning enligt 11 kap 1 § SoL inletts ska parterna informeras om beslutet och skälet till utredningen. Om barnet har två vårdnadshavare ska båda underrättas oavsett om de lever tillsammans eller inte. En umgängesberättigad förälder kan i vissa fall vara part och ska då informeras. Barn som fyllt 15 år har rätt att själva föra sin talan och ska alltid informeras att en utredning inleds. Även yngre barn ska få information och handläggare behöver ta ställning till hur och när barnet ska få informationen.

En underrättelse om att utredning har inletts ska göras utan dröjsmål. I vissa situationer kan socialtjänsten vänta ett kortare tag med att informera en vårdnadshavare. Dessa situationer är exempelvis när en vårdnadshavare är misstänkt för brott mot barnet eller den unge. Att barnet eller den unge inte vill det då hans eller hennes situation kan försämrats eller när unga begår brott och det kan vara till men för brottsutredningen.

Vid underrättelse ska information lämnas hur utredningen går till och hur beslut fattas samt vem som är handläggare. Muntlig information bör kompletteras med skriftlig information om vad en utredning innebär, lagregler och rättigheter. När, hur och av vem informationen är lämnad ska dokumenteras.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

7 HANDLÄGGNING AV UTREDNING

7.1 Utredningen

Utredningen ska ha en tydlig inriktning på barnets situation, barnets behov och hur de ska tillgodoses. Den ska utgå från ett barnrättsperspektiv och barnet ska betraktas som ett subjekt med egna känslor, uppfattningar och åsikter. Socialtjänsten ska klargöra hur barnet har det med sina föräldrar och föräldrarnas förmåga att tillgodose barnets behov. I utredningsarbetet ska en kartläggning av både resurser och svagheter som finns i familj, nätverk och miljö göras. Det ska också framgå av utredningen vilka skydds- och riskfaktorer som finns hos barnet eller den unge och vårdnadshavare och närmiljö. Av utredningen ska framgå vilka eventuella insatser från socialtjänsten som barnet eller den unge är i behov av.

Socialtjänsten avgör ensidigt hur utredningen ska genomföras och därmed vilka kontakter som behöver tas. Utredningen ska inte göras mer omfattande än nödvändigt och den ska avslutas när det står klart att inga åtgärder kommer att vidtas av nämnden och senast inom fyra månader. Utredningen ska då vara dokumenterad och kommunicerad samt att parterna i ärendet ska ha fått lämna synpunkter på utredningen.

7.2 Viktigt vid utredning

Förutom rubrikerna i BBIC ska följande särskilt uppmärksammas vid utredning;

- **Tidigare insatser och utredningar**
- **Barnperspektiv, barnets perspektiv och barnrättsperspektivet**
- **Barnets bästa och rätten till delaktighet**, det vill säga rätt till information, lämna sin uppfattning och tillmäta barnets uppfattning betydelse
- **Närstående**, vilka kontakter som tagits och deras uppfattning
- **Samverkan**, med andra professionella som barnet och familjen har kontakt med
- **Delaktighet**, vårdnadshavare och barn ska alltid vara delaktiga i utredningsprocessen och insatser ska utgå från den enskildes behov och utformas och genomföras i samråd med parterna
- **Våld eller övergrepp**, om barnet eller någon närstående blivit utsatt eller utsätter andra

7.3 Särskilda befogenheter

När en utredning görs med stöd av 11 kap 1 § SoL och rör ett barns behov av skydd

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

och stöd ger lagen socialtjänsten vissa befogenheter enligt 11 kap 2 § SoL. Socialtjänsten får konsultera sakkunniga och ta de utomstående kontakter som behövs för utredningen.

7.4 Dokumentation under pågående utredning

Det är viktigt att journalen visar de åtgärder som gjorts för att samla in uppgifter till utredningen och att journalanteckningar förs fortlöpande. Handlingar som upprättas och gäller enskilda ska begränsas till att innehålla uppgifter som bedöms vara tillräckliga, väsentliga och ändamålsenliga i förhållande till vad saken gäller. Detta innebär att inga oväsentligheter eller värderingar ska dokumenteras.

Vad som kommit fram vid utredningssamtal ska dokumenteras direkt i utredningen i stället för i journal. I journalen ska endast dokumenteras vad mötet handlade om i stort, vilka som var närvarande och vad som överenskommits. Av alla handlingar som upprättas av socialtjänsten och som rör enskilda ska det framgå varifrån uppgifterna kommer, vad som är fakta och bedömning, vem som upprättat handlingen och när detta gjorts. Vid omdömen från andra som dokumenteras ska det framkomma vem som har åsikten.

I akten ska det framgå namn, personnummer och andra kontaktuppgifter till den enskilde. En personakt för ett barn ska dessutom innehålla uppgifter om

- vem som är barnets vårdnadshavare eller särskilt förordnad vårdnadshavare (namn, personnummer och kontaktuppgifter),
- förälder (namn, personnummer och kontaktuppgifter) som har rätt till umgänge med barnet utan att vara barnets vårdnadshavare, eller
- vem (namn och kontaktuppgifter) som har förordnats som god man enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.

Vidare ska behov av tolk samt skyddade personuppgifter framgå av journalen

7.5 Utredningsplan

Utredningsplan ska göras när utredning är inledd. Planen ska beskriva hur utredningen är tänkt att genomföras och syftar till att göra familjen delaktig och ge utredningsarbetet en struktur. Den ska upprättas tillsammans med barn och vårdnadshavare och de bör få lämna synpunkter på vilka personer som ska kontaktas under utredningen. Utredningen ska enligt planen vara möjlig att genomföra inom lagstadgad tidsgräns. Planen ska vid behov kompletteras och revideras under

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

utredningens gång. I utredningsplanen ska bl a dokumenteras;

- vad som ska utredas/klargöras i utredningen
- vilken information som ska inhämtas samt hur och var den ska hämtas in
- hur samtal och möten ska utformas så att barnet ges goda förutsättningar att framföra sina åsikter
- när och hur samtal ska äga rum med barnet enskilt och tillsammans med vårdnadshavare
- När och hur samtal med vårdnadshavare ska äga rum, vilka som ska medverka i utredningen och i vilka konstellationer de ska träffas
- vilka sakkunniga/referenspersoner som kommer att användas
- om standardiserade bedömningsinstrument ska användas och i så fall vilken eller vilka
- behov av tolk eller annat kommunikationsstöd
- en tidsplan för arbetet där det framgår när utredningen beräknas vara slutförd
- hur barnet och vårdnadshavaren varit delaktig i planeringen av utredningen

7.5.1 Utredningsplan när barn bevittnat våld eller utsätts för våld

När ett barn misstänks eller det har konstaterats att barnet utsatts för och/eller bevittnat våld bör följande utredningsfrågor finnas i utredningsplanen.

- barnets behov av stöd och hjälp akut, inklusive vård eller boende i ett annat hem än det egna,
- våldets karaktär och omfattning,
- våldets påverkan på barnet och dess relation till föräldrarna,
- barnets egen uppfattning om våldet
- vardera förälderns uppfattning om våldets konsekvenser för barnet, och
- barnets behov av stöd och hjälp på både kort och lång sikt

Då det aldrig är bäst för barnet att varken bo i en miljö där våld förekommer, eller utsättas för våld, bör utredningsfrågor kring barns boende och vårdnadsfrågan utredas. Handläggare behöver således också utreda om någon åtgärd behöver vidtas i fråga om vårdnad, umgänge, förmynderskap eller målsägandebiträde enligt 5 kap. 2 § första stycket socialtjänstförordningen.

Bakomliggande lagstiftning

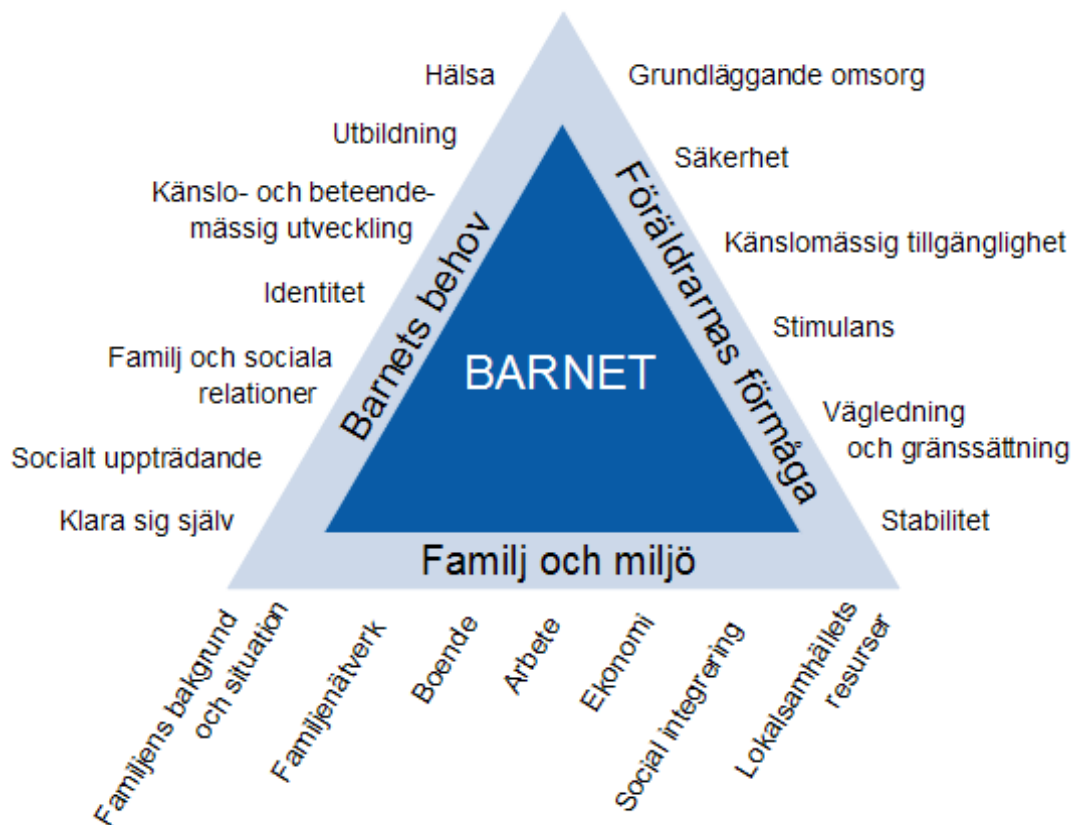
Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

7.6 Utredning BBIC

Alla utredningar ska göras utifrån BBIC, Barns behov i Centrum - handläggnings och dokumentationssystem för barnavårdsutredningar. Utredningarna ska utgå från grundprinciperna och BBIC-triangeln. Se vidare *Socialstyrelsens grundbok om BBIC och Barn och unga- Utreda, planera och följa upp öppenvårdsinsatser enligt socialtjänstlagen*.

7.7 Familj och miljö – basen i triangeln

Basen används för att beskriva miljön och det sammanhang som barnet befinner sig i. Här ska exempelvis familjens situation vad det gäller föräldrars psykiska och fysiska hälsa, eventuell beroendeproblematik och våld i familjen beskrivas. Handläggare går igenom familjens sammansättning över tid, ekonomi, sysselsättning, bostad och nätverk. I utredningen undersöks också om det finns faktorer i familj och miljö som kan kompensera eventuella brister hos föräldrar. Det kan vara bra att börja med den här

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

delen för att skapa en samarbetsallians med familjen. Kom ihåg att inte utreda mer än nödvändigt.

7.8 Barnets behov

Barnets behov består av sju så kallade behovsområden som är viktiga för att barn ska kunna utvecklas till fungerande och självständiga vuxna. De sju behovsområdena är hälsa, utbildning, känslö- och beteendemässig utveckling, identitet, familj- och sociala relationer, socialt uppträdande och att klara sig själv. Dessa områden är centrala i utredningsarbetet eftersom det är barnet som utreds. De utvalda områdena ska ligga till grund för de föräldraförmågor som utreds och analyseras utifrån barnets behov.

7.9 Vårdnadshavarnas förmåga

En utredning omfattar båda vårdnadshavarna även om de inte bor ihop. En biologisk förälder som inte är vårdnadshavare kan kontaktas och delges information om det finns skäl utifrån utredningsfrågorna och du får samtycke av vårdnadshavare. I annat fall kan ett utredningssamtal hållas mot vårdnadshavares vilja. Det ska då föreligga starka skäl för detta eftersom utredningen ska utgå från delaktighet med vårdnadshavare och barn i första hand. Om ett referenssamtal hålls med den föräldern kan information inte lämnas om barnets situation då sekretess råder. Även en styvförälder som bor med barnet kan ingå i utredningen om det finns fog för det.

Vårdnadshavares förmåga att tillgodose sina barns behov och stödja deras utveckling är avgörande för barns hälsa och utveckling. Att bedöma vårdnadshavares omsorgsförmåga i förhållande till barnets behov är därför en central del av utredningen. Det är både resurser och brister/tillkortakommanden som ska belysas.

7.10 Referenssamtal och konsultationsdokument

När socialtjänsten tar referenser av sakkunnig/referensperson till en barnavårdsutredning ska detta dokumenteras och handläggare ska kontrollera om innehållet uppfattats korrekt. För skola, förskola och barnhälsovården finns konsultationsdokument som alltid ska användas om det är delar som ska utredas. Innan dokumenten skickas till förskola, skola eller hälsovården ska alltid personlig kontakt med berörd anställd tas. Gör upp när konsultationsdokumentet ska hämtas från skolan och bjud in vårdnadshavare och barn till mötet så att samtliga hör vad som sägs och får information samtidigt.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

7.11 Hedersrelaterade ärenden

I utredningar där misstankar om att barn eller ungdom lever i en hederskontext är det viktigt att känna till nedanstående;

- Individens agerande anses påverka hela familjens anseende
- Individens intressen anses vara underordnade familjens intressen
- Individens sexualitet anses vara en angelägenhet för hela familjen
- Sexuella relationer är bara tillåtna mellan man och kvinna inom äktenskapet
- Att följa könsnormer och könsroller är en förutsättning för att bli accepterad

Grunden för hedersnormer är att individen är underordnad kollektivet, det vill säga familjen och släkten.

Vilka frågor som ställs kan vara avgörande för att klarlägga om barnet eller den unge lever med hedersrelaterade begränsningar och förtryck. Värmdö kommun samverkar med Origo i Stockholm som kan erbjuda vägledning och stöd i handläggningen av hedersärenden. Om det råder oklarheter ska hjälp tas av Origo för lämpliga frågeställningar till utredningen. Barn och unga som lever i en hederskontext har ofta regler som att:

- Inte få gå ut
- Inte få gifta sig med vem man vill
- Inte få bestämma över sin egen kropp, sin sexualitet eller sitt liv
- Inte få delta i samhället pga krav hemifrån
- Ständigt vara bevakad och kontrollerad
- Behöva domineras av personer som anses vara ovanför i rang
- Riskera att bli skickad utomlands för ”bra fostran”

7.12 Utredningssamtal med barn

Ett barn är alltid, oavsett ålder part i ett barnavårdsärende. Barnet är dock inte processbehörigt innan det fyller 15 år. Med processbehörig menas att det kan föra sin egen talan, exempelvis överklaga LVU.

Bestämmelsen om barns rätt att komma till tals är reglerat i 11 kap 10 § SoL;

När en åtgärd rör ett barn skall barnet få relevant information. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Om barnet inte framför sina åsikter, ska hans eller hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

hans eller hennes ålder och mognad.

Ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i mål och ärenden enligt denna lag. Ett barn som är yngre får höras i domstol, om barnet inte kan antas ta skada av det.

Handläggare ska träffa barnet eller den unge både enskilt och tillsammans med förälder för att bilda sig en uppfattning om barnets situation. Det är viktigt att barnet får veta syftet med samtalen, om det exempelvis är en information, ett utredande samtal eller en uppföljning av insats. Det är viktigt att säkerställa att barnet har förstått informationen som lämnats. Samtalet behöver anpassas till barnets ålder och mognad.

I socialstyrelsens undersökning har det framkommit att barn vill tala själva med handläggare. De vill också känna sig trygga innan handläggare ställer frågor om svåra erfarenheter och de vill hinna prata klart. Det har hänt att barn och unga träffat handläggare flera gånger utan att viktiga frågor har ställts till dem. Det är därför viktigt att informera barn och unga flera gånger vad syftet är med att de träffar handläggare och att hänsyn tas till barns och ungas situation och svårigheter med att själva berätta. En planering behöver därför göras noggrant med frågor eller andra metoder, exempelvis nallekort, som är anpassade till barnet innan mötet.

Vid utredningssamtal behöver barnet få återkoppling vid ett senare tillfälle då handläggaren kan redogöra för hur informationen tagits tillvara.

Vissa gånger kan det vara omöjligt att få till stånd samtal med barnet. Handläggaren ska då försöka att åtminstone ge barnet information om socialtjänstens funktion och uppdrag och hur handläggaren uppfattar barnets situation och behov. Vidare ska stora ansträngningar göras för att klargöra barnets situation och uppfattning på annat sätt om det inte går att få till ett barnsamtal.

Det kan ibland vara svårt för barn att berätta utifrån att de är lojala med sina föräldrar, barnet får inte pressas på uppgifter utan samtalet ska ske varsamt.

Ibland kan barn eller unga önska att ha med sig en stödperson, någon de känner sig trygg med. I dessa fall ska deras önskan respekteras. Barnet ska också informeras om möjligheten att ta med en stödperson.

Handläggare ska, när det finns misstankar om våld, ställa frågor och samtala kring våld för att identifiera och hitta barn som utsätts för våld eller övergrepp.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

7.13 Vårdnadshavares medgivande till samtal med barn

Det är viktigt att handläggaren så långt som det är möjligt försöker få vårdnadshavares samtycke till att tala med barnet. Socialnämnden har rätt och skyldighet ska tala med barnet inom ramen för en barnavårdsutredning 11 kap 10 § SoL. Vårdnadshavare ska dock informeras om att handläggare kommer att träffa barnet innan samtalet äger rum.

När en utredning enligt 11 kap 2 § SoL pågår om behov av ingripande till ett barns skydd eller stöd får barnet höras utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande. Detsamma gäller vid en utredning på socialnämndens initiativ om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap 7 eller 8 § föräldrabalken.

Det finns inget som hindrar att ett barn, oavsett ålder på eget initiativ tar kontakt med socialtjänsten och framför sina åsikter.

7.14 Analys och bedömning

Utredningen ska innehålla en analys och bedömning som grundas på frågeställningarna i utredningsplanen. Frågeställningarna ska ligga till grund för det insamlade materialet och analysen ska bygga på den informationen för att klargöra barnets eller ungdomens behov. Utlåtanden från sakkunniga och referenspersoner är en del av materialet i utredningen och ska i analysen och bedömningen vägas samman med övrig information.

Hur omfattande analysen och bedömningen behöver vara beror på utredningens omfattning och ärendets karaktär.

Det insamlade utredningsmaterialet utgör underlag för;

- en analys av barnets eller ungdomens behov och föräldrarnas förmåga att tillgodose dessa behov
- en bedömning av om barnet eller ungdomen behöver stöd och om socialnämnden ska bevilja insatser för att tillgodose dessa behov
- om barnet har ett skyddsbehov och hur det ska tillgodoses

7.15 Beslutsunderlag och beslut

Den skrivna utredningen, beslutsunderlaget, behöver inte innehålla all information som hämtats in under utredningen utan bara de uppgifter som är nödvändiga för att fatta ett välgrundat beslut. Utredningen ska vara objektiv och saklig och fri från värderingar. Ett beslutsunderlag bör vara en handling som är åtskild från journalen.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Dokumentationen i en utredning ska alltid innehålla information om;

- När ansökan/anmälan inkom
- När utredning inleddes med datum för beslutet och beslutsfattare
- Anledningen till utredningen
- Hur utredningen genomförts
- Vilka som kontaktas under utredningen och hur samtycket inhämtats
- Om samtycke till att kontakta referensperson/sakkunnig inte finns, hur man informerat om att kontakterna tas mot den enskildes vilja
- Samtal med barnet/den unge, när och hur samtalet genomförts
- När och hur utredningen kommunicerats enligt 17 § FL
- Den enskildes och barnets delaktighet i genomförandet av utredningen, motivering till varför de beviljas eller inte beviljas insatserna.
- Hur den enskilde informerats om möjlighet till överklagan
- Av dokumentationen ska det också framkomma hur, när och på vilket sätt ärendet kommunicerats. Det ska också framkomma av dokumentationen vilka synpunkter som den enskilde har fört fram till nämnden vid kommunikeringen samt när och på vilket synpunkterna kom nämnden tillhanda.
- Barnets och vårdnadshavares inställning till utredning och förslag till beslut och insats
- Om andra insatser som har övervägts med den enskilde och vilka i sådana fall
- Vårdnadshavares och barnets uppfattning av sina behov och hur dessa ska tillgodoses
- Nämndens bedömning av en enskildes behov
- Nämndens prövning av den enskildes förmåga att själv tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt
- Målet eller målen med de insatser som föreslås

Alla utredningar enligt 11 kap 1 § SoL ska utmynna i en bedömning som leder fram till ett beslut. Förutsättningar för att ett barn eller ungdom ska beviljas bistånd enligt 4 kap 1 § SoL är att utredningen visat att ett eller flera behovsområden hos barnet inte kan tillgodoses av vårdnadshavare, familjenätverk eller annan huvudman.

En ansökan om stöd för ett barn kan återtas av den som gjort ansökan. Utredningen ska då läggas ned och det ska framgå av dokumentationen att utredningen avskrivs.

Är utredningen inledd genom en ansökan kan beslutet innebära att ansökan avslås, beviljas eller beviljas delvis/avslås delvis. Av beslutet ska framgå vad den enskilde

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

ansökt om, vilka insatser som beviljats/avslagits och för hur lång tid beslutet gäller.

Är utredningen inledd genom en anmälan kan beslutet grundas på en bedömning att barnet inte har behov av skydd och stöd från socialtjänsten och utredningen avslutas utan insats. Det kan även grundas på en bedömning att barnet och/eller familjen har behov av stöd och att vårdnadshavare samtycker till föreslagna insatser. Av beslutet ska framgå vilka insatser som beviljats och för hur lång tid beslutet gäller. Det vill säga ett tidsbegränsat beslut.

Det kan också vara så att barnet eller den unge har behov av insatser som inte ges inom ramen för socialnämndens verksamhetsområde. Handläggare ska då initiera samverkan med den verksamhet som ska ge barnet nödvändig vård eller behandling.

När vårdnadshavare eller barnet/den unge inte samtycker till föreslagna stödinsatser ska handläggare göra en bedömning om barnets eller den unges situation är så allvarligt att det finns tillräckliga skäl för att ansöka om vård enligt 4 § LVU. (*se vidare under 8.1*) Om det inte finns ett vårdbehov hos barnet ska detta framgå av dokumentationen och utredningen avslutas utan insatser.

Om utredning inletts på begäran av annan myndighet kan utredningen avslutas med att avge yttrande till annan myndighet.

Vid alla beslut ska skriftlig information ges om rätten att överklaga beslutet om det går den sökande emot. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd bör ett beslutsunderlag dokumenteras i en särskild handling åtskild från journal. Utredningen och beslutet ska alltid delges vårdnadshavare och barnet, om han eller hon fyllt 15 år.

7.15.1 Utformning av beslut

När ett beslut fattas under en pågående utredning eller vid uppföljning av ärende ska följande information finnas i beslutet

- Vem eller vilka beslutet avser
- Vad som beslutats
- Vilket lagrum som ligger till grund för beslutet
- Beslutsdatum och
- Vilken nämnd eller person (namn och befattning) som har fattat beslutet

7.15.2 Underrättelse om beslut

Det är alltid vårdnadshavare och unga över 15 år som ska underrättas om beslutet.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Ibland kan det ha skett en ändring i vårdsnaden under pågående utredning. Den som inte längre är vårdnadshavare är inte längre part i ett ärende och ska inte underrättas om de beslut som fattas. I dessa ärenden ska vårdnad och partsställning uppdateras i procapita.

Om en part underrättats muntligt om ett beslut ska det antecknas i journalen när detta är gjort. Vårdnadshavare och unga över 15 år ska också få information om hur de kan överklaga beslutet om det gått denna emot.

Det är viktigt att barn och unga under 15 år också får information om beslut som är fattade som gäller dem. Hur och när denna information ska lämnas får avgöras från fall till fall.

7.16 Beslut om förlängd utredningstid

Om utredningen inte kan avslutas inom fyra månader kan beslut om förlängd utredningstid fattas av chef (Se delegationsordning), 11 kap 2 § SoL.

Förlängningsbeslut ska fattas restriktivt. I beslutet ska anges skäl för beslut och hur länge utredningen förlängs, det vill säga en bestämd tid. Skäl för att förlänga utredningen är, pågående polisutredning vid misstanke om brott mot barn, pågående psykiatrisk utredning av barnet, ny information som nämnden inte känt till eller att familjen håller sig undan. Vid det sistnämnda ska allvarlighetsgraden vara av den digniteten (LVU-kriterier) att utredningen inte går att avsluta. Om förhållandena är så allvarliga att utredningstiden kan komma att förlängas för att familjen håller sig undan behöver nämnden kunna visa på en hög aktivitet, att man gjort många försök att nå familjen och på olika sätt inom tidsfristen om fyra månader. Det är bara förhållanden som socialtjänsten inte själv rör över som kan vara skäl för förlängningsbeslut. Beslut om förlängd utredningstid ska alltid delges vårdnadshavare, och barnet om han eller hon fyllt 15 år.

7.17 Uppföljning efter avslutad utredning utan insats

Socialtjänsten kan i samband med att utredning avslutas utan insats komma överens med barnet eller vårdnadshavare om en uppföljande kontakt om det finns behov av det. Nämnden kan i vissa fall besluta om uppföljning mot vårdnadshavares vilja enligt 11 kap 4 a § SoL, så kallat oberoende samtycke.

I de fall där det kvarstår en stor oro kring barnet och vårdnadshavare och barn inte samtycker till insatser eller när domstolen avslagit ansökan om vård enligt LVU kan

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

socialnämnden fatta beslut om uppföljning. Uppföljningar mot berörda parter vilja ska ske restriktivt då det är ett ingrepp i den enskildes integritet och självbestämmande. Beslutet ska motiveras, dokumenteras och meddelas den som uppföljningen gäller. I 11 kap 4 c SoL framgår att uppföljningen får pågå högst två månader, att handläggare ska underrätta parterna om beslutet och när uppföljningen ska avslutas. För att kunna fatta beslut om uppföljning ska utredningen vara färdigskriven och kommunicerad och beslut fattat av chef att utredningen är avslutad. Det ska också framgå i dokumentationen att vårdnadshavare och/eller barn inte samtycker till insatser. Beslutet om uppföljning är inte överklagningsbart.

Skäl till uppföljning är att det kvarstår oro för barnet eller den unge och vårdnadshavare och/eller den unge över 15 år tackar nej till insatser. Ett motiveringsarbete för att den enskilde ska ta emot insatser behöver alltid göras i samband med en uppföljning.

Under uppföljningen får nämnden ta samma kontakter som under en pågående utredning och även prata med barnet mot vårdnadshavares vilja.

Vad som ska dokumenteras under en uppföljning är bestämt i 5 kap 21 § SOSFS:5. Det som ska framgå tydligt i dokumentationen är

- vilka skäl som ligger till grund för beslutet,
- när uppföljning har påbörjats, och
- när uppföljningen avslutats samt av vilken anledning
- Om handläggare pratat med barnet ska detta framgå och
- Vilka andra kontakter som tagits.

8 SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM VÅRD AV UNGA-LVU

LVU ger samhället möjligheter att kunna ge barn och unga den vård och behandling som de behöver även när de själva eller deras vårdnadshavare inte samtycker. LVU är en skyddslag som kompletterar SoL. Lagen ska tillämpas först när det visar sig att det inte går att få samtycke till den vård som anses nödvändig för barnet. Det finns även andra situationer, exempelvis när socialtjänsten kan ha anledning att anta att föräldrarnas samtycke inte är allvarligt menat eller när den unge själv inte medverkar till den vård som föreslagits.

Socialnämnden har inte bara en befogenhet att ingripa till barnets skydd utan även en skyldighet då förutsättningarna för LVU är uppfyllda.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

8.1 Förutsättningar för LVU

LVU kan tillämpas i två huvudfall, dels vid brister i omsorgen i hemmet, barnmiss-handel eller något annat förhållande i hemmet som medför en påtaglig risk för att barnets hälsa eller utveckling kan skadas, de så kallade *miljöfallen*.

Dels när den unge utsätter sig själv för en påtaglig risk genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende, *beteendefallen*.

LVU 2 och 3 § §:

2 § Vård skall beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas.

3 § Vård skall också beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Vård skall också beslutas om den som dömts till sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken vid verkställighetens slut bedöms vara i uppenbart behov av fortsatt vård för att inte löpa sådan risk som avses i första stycket.

För att LVU ska vara tillämplig måste tre förutsättningar vara uppfyllda;

- Ett allvarligt missförhållande ska finnas med anknytning till hemmiljö eller till barnet/den unges beteende
- Missförhållandet ska medföra att det finns en påtaglig risk för att barnets/den unges hälsa eller utveckling skadas
- Behövlig vård kan inte ges på frivillig väg

Vård enligt 2 § LVU upphör senast när barnet fyller 18 år Vård enligt 3 § LVU kan beslutas fram till dess den unge fyllt 20 år och upphör senast då den unge fyller 21 år.

8.2 Samtycke

Av 1 § andra stycket LVU framgår vem som ska lämna samtycke;

Den som är under 18 år skall beredas vård enligt denna lag, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv.

Om barnet har två vårdnadshavare ska båda samtycka till en placering utanför hemmet för att kunna placera barnet med stöd av SoL. Detta gäller även om barnet bara bor hos en av vårdnadshavarna. Undantag finns om den ena föräldern exempelvis inte går att få tag på, är sjuk eller medvetslös. Om en av vårdnadshavarna inte samtycker till vården måste nämnden ansöka om vård enligt LVU. När ett barn har särskild förordnad vårdnadshavare är det denne som ska ta ställning till barnets vård.

Unga som fyllt 18 år har ingen vårdnadshavare vilket medför att de själva ska samtycka till vården. Barn som fyllt 15 år har rätt att själv föra sin egen talan. Om ett barn under 18 år motsätter sig frivillig vård och vårdnadshavarna samtycker till vården kan LVU vara tillämplig om det finns anledning att anta att vården inte går att genomföra utan LVU. I dessa fall medger vårdnadshavaren till vård med stöd av LVU.

8.3 Offentligt biträde

När det står klart att socialtjänsten gjort en bedömning om att utredningen kan komma att utmynna i en ansökan om vård enligt LVU ska framställan om behov av offentligt biträde enligt 39 § LVU göras hos förvaltningsrätten. Socialnämnden kan lämna förslag på vem de önskar som ombud för barnet.

8.4 Ansökan om vård enligt LVU

Enligt 4 § LVU ska en ansökan om LVU innehålla;

- en redogörelse av barnets eller den unges förhållanden,
- de omständigheter som utgör grund för att barnet eller den unge behöver beredas vård,
- tidigare vidtagna åtgärder,
- den vård som socialnämnden avser att anordna,
- hur relevant information lämnats till den unge,
- vilket slags relevant information som lämnats, samt
- barnets eller den unges inställning

Enligt 5 kap 1 § SoF ska ansökan särskilt beskriva;

- barnets eller den unges hälsa, utveckling, sociala beteende och skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

- socialnämndens bedömning av barnets eller den unges behov av vård och vårdnadshavarens förmåga att tillgodose detta behov, och
- barnets eller den unges och vårdnadshavarens syn på behovet av vård och förhållandena i övrigt

En ansökan ska innehålla fem dokument;

- Utredning enligt 11 kap 1 § SoL som avslutas med beslut om att ansöka om vård
- Protokollsutdrag med nämndens beslut
- Fullmakt för den som för socialnämndens talan
- Läkarintyg
- Vårdplan. *Se vårdplan 9.2*

Dokumentationen ska användas i en domstolsprocess och det är viktigt att utredningen är tydlig och stringent. I utredningen ska fakta lyftas fram som styrker att barnet/den unge löper en *påtaglig risk att ta skada*, att indikationerna i 2 och/eller 3 § § LVU är uppfyllda, och att vården inte kan ges med samtycke alternativt att lämnat samtycke inte garanterar vårdens genomförande. Barnet eller den unge ska ha ett vårdbehov som inte kan tillgodoses på annat sätt.

Hela beslutsunderlaget ska delges vårdnadshavare och den unge om han fyllt 15 år innan ärendet behandlas på arbetsutskottet. Barn under 15 år har rätt att lämna sina synpunkter och de ska beaktas. Barn och vårdnadshavare ska informeras om sin rätt att lämna synpunkter och närvara vid socialnämndens sammanträde. Eventuella synpunkter ska nedtecknas och bifogas utredningen. Utredning enligt 11 kap 1 § SoL avslutas när utredningen dokumenterats och delgivits vårdnadshavare och barn. En vårdplan ska alltid vara skriven och vårdnadshavare och barn ska ha fått möjlighet att samtycka till vården innan arbetsutskottets sammanträde. Ärendet är då att betrakta som en ansökan om vård enligt 4 § LVU.

8.5 Beslut om vård enligt LVU

Förvaltningsrätten beslutar efter ansökan från socialnämnden om barnet/den unge ska beredas vård enligt LVU. Det är viktigt att begära omedelbar verkställighet och placera barnet eller den unge med stöd av 11 § LVU omedelbart i anslutning till förvaltningsrättens beslut för att beslut om vård inte ska upphöra enligt 5 § LVU.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Rättens beslut om vård upphör att gälla, om vården inte har påbörjats inom fyra veckor från den dag då beslutet vann laga kraft.

Om förvaltningsrätten avslår nämndens ansökan om vård ska barnet hem omedelbart om det är placerat och om vårdnadshavare eller barn begär det.

8.6 Placeringsbeslut enligt 11 § LVU

Placeringsbeslutet enligt 11 § LVU skrivs vid verkställighet av beslut som förvaltningsrätten fattat om vård med stöd av LVU.

Socialnämnden bestämmer hur vården av den unge skall ordnas och var han eller hon skall vistas under vårdtiden. Vård med stöd av denna lag skall dock alltid inledas utanför den unges eget hem. Om nämndens beslut inte kan avvaktas, får ordföranden eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta i frågan. Beslutet skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde. Nämnden har under vårdtiden samma ansvar som vårdnadshavaren för att den unges grundläggande rättigheter enligt 6 kap. 1 § föräldrabalken tillgodoses.

Det är viktigt att informera parterna om att placeringsbeslutet enligt 11 § LVU kan överklagas enligt 41 § LVU.

8.7 Omedelbart omhändertagande

I vissa situationer måste socialnämnden ingripa omedelbart till barn och ungas behov av skydd och ska då fatta beslut om omedelbart omhändertagande, 6 § LVU.

Omedelbart omhändertagande förutsätter att utredning enligt 11 kap 1 § SoL har inletts. Placeringen ska alltid inledas utanför det egna hemmet minst ett dygn. Beslut om placering enligt 11 § LVU ska tas samtidigt som det omedelbara omhändertagandet. Placeringsbeslutet kan överklagas men inte det omedelbara omhändertagandet.

Beslut om omedelbart omhändertagande fattas av socialnämnden i avvaktan på förvaltningsrättens beslut och gäller omedelbart. Om nämnden inte hinner sammankallas kan nämndens ordförande fatta beslutet i avvaktan på förvaltningsrättens beslut. Ordförandebeslut anmäls på socialnämndens nästkommande sammanträde.

Socialnämnden får besluta att den som är under 20 år omedelbart skall omhändertas,

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

om

1. *det är sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av denna lag, och*
2. *rättens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras/..*

Beslut om omedelbart omhändertagande ska underställas förvaltningsrätten senast inom en vecka från den dag då beslutet fattades. I Värmdö är det bestämt att underställningen ska göras samma dag eller senast dagen efter som det omedelbara omhändertagandet genomförts. Undantag är om nästkommande dag är en helg. Anledningen är att hög rättssäkerhet ska råda i dessa ärenden då det är ett stort ingripande i ett barns och vårdnadshavares liv. Det är förvaltningsrätten som är beslutsfattare för omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU. Om beslutet inte inkommer inom en vecka så upphör omhändertagandet, se 7 § LVU.

För att ett omedelbart omhändertagande ska få ske måste det vara sannolikt att barnet/den unge behöver vårdas enligt LVU. Det måste också stå klart att beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till;

- Risken för barnets/den unges hälsa eller utveckling
- Att den fortsatta utvecklingen allvarligt kan försvåras eller
- Att vidare åtgärder hindras

Ett omedelbart omhändertagande bör alltid övervägas när ett barn under 18 år häktas. Även för unga 18-20 år kan ett omhändertagande ske som alternativ till häktning.

Om förvaltningsrätten fastställer beslutet om omedelbart omhändertagande, ska/kan socialnämnden inom fyra veckor från den dag då omhändertagandet verkställdes ansöka hos förvaltningsrätten om att barnet/unge skall beredas vård med stöd av LVU. Förvaltningsrätten kan efter ansökan från socialnämnden medge förlängning av denna tid, om ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt, se 8 § LVU. Förlängning av utredningstid ska ske restriktivt utifrån berörda parter rättssäkerhet.

Ett beslut om omedelbart omhändertagande kan inte verkställas om den unge är häktad.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

8.8 Umgängesbegränsning och hemlighållen vistelseort

Generellt gäller att socialtjänsten har ansvar för att vårdnadshavare har möjlighet att träffa sina omhändertagna och placerade barn. Med stöd av 14 § LVU kan socialnämnden fatta beslut om att begränsa umgänget eller att inte röja barnets vistelseort. Beslutet ska omprövas var tredje månad. Ett beslut om att inte röja barnets vistelseort kan inte fattas utan att ett beslut om umgängesbegränsning fattats samtidigt.

8.9 Återta ett beslut om omedelbart omhändertagande

I vissa situationer som exempelvis att vårdnadshavare samtycker till en placering eller om en bedömning gjorts att barnet eller den unge kan återvända till hemmet kan socialnämnden återta beslutet om 6 § LVU. När det inte längre finns skäl för ett omhändertagande kan socialnämnden eller ordförande besluta om att återta beslutet med stöd av 9 § LVU. Eftersom en hög rättssäkerhet ska råda i dessa ärenden ska alltid ett beslut enligt 9 § LVU fattas om ett omhändertagande inte behövs. Beslutet skickas in till förvaltningsrätten omedelbart efter att socialnämnden alternativt ordföranden fattat beslutet.

8.10 Flyttningsförbud

Om ett barn är frivilligt placerat i familjehem eller på institution med stöd av 4 kap 1 § SoL och vårdnadshavaren vill ta barnet därifrån har förvaltningsrätten, efter ansökan från socialnämnden, möjlighet att förbjuda vårdnadshavaren att flytta hem barnet, 24 -31 § § LVU. En bedömning måste dock alltid göras dels om barnet eller den unge riskerar att ta skada av hemflytten och om det kan finnas möjligheter att ansöka om vård med stöd av LVU för barnet eller den unge.

8.11 Läkarundersökning

Enligt 32 § LVU får socialnämnden besluta om läkarundersökning av barnet/den unge. En läkarundersökning ska alltid göras inför en domstolsförhandling vid ansökan om vård enligt LVU. Om föräldrarna motsätter sig läkarundersökning kan detta vara tillräcklig anledning för att besluta om omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU.

8.12 Polishandräckning

Socialnämnden har i vissa fall möjlighet att få biträde av polismyndigheten för att genomföra beslut om omedelbart omhändertagande. De situationerna är angivna i 43 § LVU;

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Polismyndigheten skall lämna biträde för att på begäran av

- Socialnämnden eller nämndens ordförande eller rätten bereda en läkare, som avses i 32 §, tillträde till den unges hem eller för att föra den unge till läkarundersökningen,
- Socialnämnden eller någon ledamot eller tjänsteman som nämnden har förordnat genomföra beslut om vård eller omhändertagande med stöd av denna lag, och
- Statens institutionsstyrelse efterforska och återhämta den som vårdas vid ett hem för särskilt noggrann tillsyn på någon grund som anges i 3 §, om den unge har avvikit från hemmet, eller för att ombesörja någon annan förflyttning av honom eller henne.

Det är viktigt att veta att polisen inte har rätt att ifrågasätta socialtjänstens begäran om handräckning.

8.13 Begäran om vårdens upphörande enligt 21 § LVU

När ett barn är placerat utom hemmet med LVU kan parterna begära att vården ska upphöra och att barnet ska flytta hem. Parter i ärendet är unga som fyllt 15 år och vårdnadshavare. En utredning enligt 11 kap 1 § SoL ska då inledas omgående. Utredningen kallas ofta ”hemtagningsutredning”. Denna utredning skiljer sig något från en sedvanlig utredning eftersom man dels behöver ha frågeställningar kring den nuvarande situationen, dels frågeställningar om förutsättningarna för vårdens upphörande som är nedskrivna i vårdplanen. Dessa frågeställningar ska skrivas ned i en utredningsplan och vårdnadshavare och barn ska i möjligaste mån underteckna dem.

Om den som begär hemflytten inte har kontakt med ett rättsligt ombud ska handläggare skriva en framställan till förvaltningsrätten om ombud enligt 39 § LVU. Framställan skickas till förvaltningsrätten som utser ombud för att den enskildes rättssäkerhet ska tillvaratas.

Då det är nämnden som beslutar om vården ska upphöra är det viktigt att planera utredningen så att den är skriven inom lagstadgad tid inför sammanträde på arbetsutskottet. Om nämnden beslutar att vården ska upphöra ska barnet flytta hem omgående om vårdnadshavare eller den unge kräver det. Det bästa är om en överenskommelse kan göras med vårdnadshavare och barn om att flytten sker successivt, detta gäller särskilt när det är små barn eftersom det kan vara svårt med

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

omställningar. Skulle nämnden avslå begäran skall parterna informeras om sin rätt att överklaga beslutet till förvaltningsrätten och ta kontakt med sitt ombud omgående. Ärendet behandlas därefter i förvaltningsrätten om vårdnadshavare eller barn som fyllt 15 år överklagar beslutet.

8.14 Förebyggande insats enligt 22 § LVU

I bland kan socialnämnden fatta beslut om insatser utan ungas samtycke. I 22 § LVU finns bestämmelser om när insatser kan sättas in. Den unge ska uppvisa ett beteende som hänförs till 3 § LVU och det ska finnas uppenbara risker att den unge kommer att behöva vård med stöd av 3 § LVU om beteendet inte upphör. De insatser som får ges med stöd av 22 § LVU är

- Särskild kvalificerad kontaktperson
- Behandling i öppna former inom socialtjänsten

Beslut om insatser med stöd av 22 § LVU är delegerat lägst till arbetsutskottet och är den som har rätt att fatta beslutet. En behandlingsplan ska alltid bifogas beslutet. Vård med stöd av 22 § LVU ges i hemmet och kan vara ett sätt att få den unge och dennes vårdnadshavare att samtycka till vård innan socialnämnden betraktar situationen så allvarlig att den unge behöver placeras med tvång. Det är dock inte ett arbets sätt som ska råda på enheten för att få unga och/eller deras vårdnadshavare att samtycka till insatser. Beslutet ska användas restriktivt och ett noggrant övervägande ska göras i varje ärende. Barnet eller den unge behöver få klarlagt för sig vilka följder dennes destruktiva beteende kan få för följder om de fortsätter och vilka möjligheter som nämnden har att vidta åtgärder.

Innehållet i behandlingsplanen bör beskriva

- De insatser som nämnden tidigare gjort
- Barnets eller den unges nuvarande situation
- Det behandlingsbehov som finns
- Formerna för det stöd och den behandling som nämnden planerar för barnet eller den unge, både under den tid som beslutet ska omfatta men också tiden därefter

Beslut om 22 § LVU gäller omedelbart. Handläggare ska följa ärendet noggrant och i första hand revidera behandlingsplanen om den inte följs. En prövning om beslutet fortfarande ska gälla ska göras första gången inom sex månader efter att det fattades, därefter ska en omprövning göras minst var sjätte månad. Insatsen ska också

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

omprövas om vårdnadshavare och den unge själva begär det. Beslutet om insats kan överklagas av parterna.

Om den unge omedelbart omhändertas enligt 6 § LVU upphör beslutet att gälla. Detsamma gäller om nämnden ansökt om vård enligt 4 § LVU hos Förvaltningsrätten, däremot består beslutet om 22 § LVU om Förvaltningsrätten avslår nämndens ansökan om vård.

9 INSATSER

En individuell bedömning av barnets behov av stöd ska alltid göras med barnets bästa i främsta rummet. Detta görs oftast tillsammans med barnet och vårdnadshavare. Det är dock barnet bästa och inte vårdnadshavarnas bästa som ska vara vägledande och avgörande vid beslut om insatser. När barnet har ett skyddsbehov, det vill säga när det finns en hög allvarlighetsgrad i ärendet, ska insatser utgå från ett barnrättsperspektiv vilket innebär att barnets behov av skydd, trygghet och säkerhet ska vara vägledande för beslutet.

Att tillgodose barns behov innebär många gånger att även tillgodose vårdnadshavarnas behov och det är viktigt att beakta hela familjesituationen. Vid beslut om insatser, både öppna insatser och heldygnsvård ska även syskons behov av stöd eller skydd beaktas. När det förekommit våld mot barnet eller en vuxen ska insatserna samordnas så att barnets behov av trygghet och skydd säkerställs i första hand. En säkerhetsplanering ska göras utifrån barnets behov av trygghet och skydd.

I första hand ska insatser i barnets hemmiljö eftersträvas, lösningar som tar tillvara barnets, familjens och andra närståendes egna resurser. Om insatser på hemmaplan anses otillräckliga ska en bedömning göras utifrån allvarlighetsgraden om barnet kan vara i behov av placering med eller utan vårdnadshavare. Om det finns två vuxna och den ena utsätter barnet för våld eller bevittna våld ska denne motiveras att flytta ut för att barnet ska kunna bo kvar i hemmet. Om barnet behöver placeras ska barnet eller ungdomen i första hand tas emot av någon anhörig eller annan närstående, *se riktlinjer för familjevård.*

9.1 Uppdrag till utföraren

Uppdraget till utföraren ska alltid dokumenteras. Detta görs i en beställning/vårdplan. I uppdraget ska den enskildes namn, personnummer och andra kontaktuppgifter framgå samt när uppdraget har lämnats till utföraren
I uppdraget ska följande uppgifter också framgå

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

- Vilken bedömning som nämnden har gjort av den enskildes behov
- Vad som ingår i uppdraget
- Vilket eller vilka mål som gäller för insatsen
- Former för uppföljning i det enskilda fallet
- Vilken information som efter prövning enligt bestämmelserna i OSL (15 kap 1 § SoL) som ska återföras till nämnden i samband med att insatsen avslutas.
- Namn och kontaktuppgifter till ansvarig handläggare hos nämnden

9.2 Genomförandeplan

Genomförandeplanen ska konkretisera målen för insatsen eller vårdplanen och beskriva hur målen i vårdplan/beställning ska uppnås, vad som ska göras och hur en insats ska genomföras. Genomförandeplanen ska tydliggöra ansvar och roller mellan vårdgivare, socialtjänsten, barnet eller ungdomen, vårdnadshavare och i förekommande fall andra huvudmän. Det är handläggare som i samråd med barnet, familjen och vårdgivare har ansvar för att det upprättas en genomförandeplan. Barn och unga ska informeras om vad insatsen innebär för dem och ges rätt att ha synpunkter på den beviljade insatsen.

Upprättande av genomförandeplanen kan dock lämnas över till annan huvudman med undantag för kontaktperson, kontaktfamilj och särskild kvalificerad kontaktperson. En underlicens ska då lämnas i varje enskilt ärende som förvaras i en pärm på enheten. Underlicens är ett dokument som ska fyllas i för varje enskilt ärende där det framgår att HVB-hemmet eller annan som fyller i den har kunskaper om BBIC. *Se rutin för underlicens*. Kopia på genomförandeplanen ska biläggas barnet eller den unges personakt.

Planeringsmöte/genomförandeplansmöte ska äga rum senast samma dag insatsen börjar. Genomförandeplanen följs upp vid ett möte efter en månad för eventuell revidering och därefter följs ärendet upp minst var tredje månad. Eventuella undantag diskuteras med närmaste chef. Vid uppföljning ska uppföljningsdokumentet användas och ställning ska tas till om insatsen ska fortsätta. Beslutet om insats kan vid behov förlängas efter överenskommelse med den som är delegat för beslutet.

Den första genomförandeplanen ska alltid låsas för ändringar. Vid uppföljningen ska BBIC:s uppföljningsdokument användas. Genomförandeplanen kan revideras efter uppföljning när det behöver ske ändringar i vården. Tillkommer nya eller andra insatser som inte är utredda behöver utredning enligt 11 kap 1§ SoL inledas och en ny

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

bedömning behöver göras.

Vad en genomförandeplan ska innehålla regleras i 5 kap 1 a § Socialtjänstförordningen, SoF

En genomförandeplan enligt 11 kap. 3 § andra stycket socialtjänstlagen ska, om det inte möter särskilda hinder, beskriva, målet med de särskilda insatser som behövs,

- när och hur de särskilda insatserna ska genomföras,
- när och hur genomförandeplanen ska följas upp,
- när och hur den unge ska kunna tillgodogöra sig åtgärder och insatser som andra huvudmän än socialnämnden ansvarar för,
- när och hur den unges umgänge med föräldrar, vårdnadshavare och andra närstående ska ordnas,
- när och hur den unge ska ha kontakt med socialnämnden, och
- den unges och, i fråga om barn, hans eller hennes vårdnadshavares syn på genomförandet av den planerade vården.

9.3 Samordnad individuell plan

Om barnet eller den unga också har behov av insatser från hälso- och sjukvården ska en samordnad individuell plan upprättas om vårdnadshavare och unga över femton år samtycker till det.

Planen ska om möjligt upprättas tillsammans med vårdnadshavare och unga över femton år. Barn ska i så hög utsträckning som möjligt vara delaktiga i den samordnade individuella planen och närstående ska erbjudas möjlighet att arbeta med planen.

Av planen ska det framgå

- vilka insatser som behövs
- vilka insatser respektive huvudman ansvarar för
- vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller landstinget
- vem av huvudmännen ska ha det övergripande ansvaret för planen

9.4 Vårdplan

En vårdplan ska alltid upprättas när barn vårdas och placeras i ett annat hem än det egna 11 kap 3 § SoL och 4 § LVU. Det gäller såväl vid placering i jourhem, familjehem, Hem för vård eller boende eller särskilt ungdomshem vid Statens

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

institutionsstyrelse, SiS. Vårdplanen ska beskriva det övergripande vårdbehovet och vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att vården ska kunna upphöra. Planen ska även ta upp åtgärder och insatser som andra huvudmän ansvarar för. Vårdplanen ska alltid kompletteras med en genomförandeplan.

Vårdplanen upprättas av handläggaren. Vårdnadshavare och barnet ska vara delaktiga i vårdplaneringen. Vårdnadshavare och unga 15 år och äldre ska samtycka till vårdplanen. Om samtycke lämnas till hela den planerade vården kan placeringen ske med stöd av SoL. Om vårdnadshavare och den unge inte samtycker till hela den planerade vården, kan det bli aktuellt att ansöka om vård enligt LVU om förutsättningarna för vården är uppfyllda.

En vårdplan ska enligt 11 kap 3 § första stycket SoL, om det inte möter särskilda hinder, beskriva

- de särskilda insatser som behövs,
- det sätt på vilket den unges umgänge med föräldrar, vårdnadshavare och andra närstående ska ordnas,
- målet med vården, och
- den vårdbehövandes och, i fråga om barn, även hans eller hennes vårdnadshavares syn på den planerade vården
- förutsättningarna för vårdens upphörande

9.5 Öppna insatser

Öppna insatser avser stöd till barnet, den unge och/eller familjen när barnet eller den unge bor kvar i hemmet. Beslut om öppna insatser beviljas enligt 4 kap 1 § SoL. Öppna insatser kan bedrivas både i egen regi och av anlidade externa vårdgivare. För externt anlidade vårdgivare, se upphandlingsavtal. I beslutet ska alltid antal timmar per vecka/månad anges, beslutet bör vara tidsbegränsat. Möte med barnet/den unge och vårdnadshavare bokas inom två veckor efter att beslutet är beviljat av chef för att påbörja insatsen.

För att insatsen ska bli framgångsrik är det viktigt att barnet, den unga och vårdnadshavare har haft möjlighet till delaktighet i utformandet av insatser.

9.5.1 Kontaktperson, särskild kvalificerad kontaktperson och kontaktfamilj

Insatsen kontaktperson/kontaktfamilj är ett bistånd som anges specifikt i 3 kap 6 b § SoL;

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Nämnden kan utse kontaktperson eller kontaktfamilj med uppgift att stötta barnet, eller den unge och deras familjer. För barn som inte har fyllt 15 år får kontaktperson utses endast om barnets vårdnadshavare begär eller samtycker till det. Har barnet fyllt 15 år får kontaktperson utses endast om barnet självt begär eller samtycker till det. Vid tillsättande av kontaktpersonen bör det särskilt uppmärksammas om en del i uppdraget ska vara att stärka barnets eller den unges skolgång eller sysselsättning.

Kontaktfamilj ska endast beviljas utifrån barnets behov av att få vistas i en annan familj. Bor föräldrarna inte tillsammans ska ett beslut om bistånd alltid ha föregåtts av ett arbete med försök att få till stånd ett umgänge med den andre föräldern om denne är lämplig. Insatsen kan kombineras med annat stöd till vårdnadshavare för att stärka föräldraförmågan. Om barnet går i skola ska det alltid ingå som ett mål med insatsen att kontaktfamiljen ger stöd i skolarbetet.

9.5.2 Ungdomstjänst

Ungdomstjänst är en fristående påföljd för ungdomar under 21 år beslutad av Tingsrätten. Ungdomstjänst regleras i 32 § Brottsbalken. Ungdomstjänst är en obligatorisk uppgift för kommunen att verkställa enligt 5 kap 1 b § SoL.

För att ungdomstjänst ska kunna dömas ut ska den unge ha samtyckt till det och påföljden ska var lämplig med hänsyn till den unges livssituation.

Enligt 1 d § SoF ska en arbetsplan för ungdomstjänst innehålla uppgifter om var arbetet ska utföras, vilka arbetstider som ska gälla, det lägsta och det högsta antalet timmar som den dömden har att fullgöra per vecka eller månad samt de övriga villkor som är nödvändiga för verksamheten. Arbetsplanen ska också innehålla uppgifter om påverkansprogram om den unge dömts till mer än 20 timmars ungdomstjänst.

9.5.3 Familjebehandling och annat stöd

Familjebehandling kan beviljas med stöd av 4 kap 1 § SoL om barnet eller den unge lever i ett dysfunktionellt familjesystem, eller om vårdnadshavare har brister i omsorgen och har behov av att lära sig nya sätt att förhålla sig till barnet. I första hand ska de egna resurserna inom ramen för myndighetsnära insatser beviljas alternativt föräldraprogrammet förstärkt Komet. För ungdomar som har allvarligt beteende och där en bedömning gjorts att öppenvård kan fungera för att komma tillrätta med svårigheterna finns insatsen MST som insats inom de egna myndighetsnära insatserna.

Ibland kan det vara en förälder som har behov av stöd i boendet på grund av egna

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

svårigheter som skulle gagna barnet bäst. Det kan vara depressioner eller annat som medför att föräldern behöver stöd i sitt föräldraskap. I dessa fall är det i första hand utförarenheten inom socialkontoret som ska beviljas som insats.

9.5.4 Insatser vid våld

Om ett barn eller en ungdom blivit utsatt för våld eller bevittnat våld ska barnet dels garanteras en trygg tillvaro i hemmet. En säkerhetsplan ska alltid finnas i dessa ärenden. Barnet eller den unge ska erbjudas stöd och eventuellt vård och behandling. Trappansamtal är förstahandsval av insats, Värmdö kommun har avtal med Nacka-Värmdö kvinnojour varför de ska användas i första hand. Har barnet symtom och kan vara i behov av behandling ska en remiss skrivas till BUP, med samtycke från vårdnadshavarna. En förutsättning för att barnet ska kunna ta emot behandling är att våldet upphört och att barnet är skyddat.

Våldsutövaren ska erbjudas insatser genom ATV i första hand. En bedömning ska göras om denne kan vara i hemmet där barnet bor eftersom alla insatser ska utgå från barnets behov av trygghet och säkerhet.

När det finns en våldsutsatt vuxen i hemmet ska denne erbjudas stöd för att bearbeta våldet. Socialnämnden har tecknat avtal med Nacka -Värmdö kvinnojour, varför det är förstahandsval när bistånd till insatser ska beviljas.

9.6 Uppföljning av öppenvård

Målen med insatsen ska finnas i genomförandeplanen. Både genomförandeplan och uppföljningsdokumentet ska tas med vid uppföljningen. Insatsen kontaktperson, kontaktfamilj och särskild kvalificerad kontaktperson ska följas upp var sjätte månad enligt lagstiftning. Anledningen är att de ofta pågår under lång tid och att dessa barn är en högriskgrupp för att placeras i heldygnsvården. Uppföljningen ska dokumenteras. I Värmdö kommun är det bestämt att alla öppna insatser ska följas upp minst var sjätte månad.

9.7 Heldygnsvård

Heldygnsvård omfattar alla placeringar av barn och unga och innefattar placering i jourhem, nätverkshem, familjehem, hem för vård eller boende eller i vissa fall placering på särskilda ungdomshem, så kallade § 12-hem vid Statens institutionsstyrelse, SiS. När ett barn eller ungdom placeras i heldygnsvård ska det alltid finnas en skriven vårdplan som vårdnadshavare och i förekommande fall den unge ska ha fått lämna samtycke till. En ny utredning enligt 11 kap 1 § SoL ska

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

inledas på barn eller unga i heldygnsvård om det finns misstankar om att de far illa, behöver omplaceras eller om det finns behov av ytterligare insatser. För familjehemsplacerade barn se *Riktlinjer för familjehemsvård*

9.7.1 Jourhem

Barn och unga som är *i behov av skydd eller har ett vårdbehov på grund av brister i omsorgen* och som inte får sina behov av omvårdnad tillgodosedda ska i första hand placeras i nätverket och i annat fall i jourhem i det akuta skedet. Vid ärenden där det förekommit våld ska barnets behov av trygghet och säkerhet beaktas vid en nätverksplacering och en bedömning görs om det är lämpligt för barnet eller den unge att vistas i nätverket. I dessa fall ska alltid vårdnadshavare efterfrågas samtycke till att läkarundersöka barnet oavsett om placeringen genomförs med stöd av SoL eller LVU. Om det inte finns särskilda skäl får ett barn vårdas i ett jourhem i högst två månader efter det att socialnämndens utredning avslutats. När en bedömning görs att barnet inte kan gå tillbaka till hemmet inom en period av två månader efter att utredning enligt 11 kap 1 § SoL avslutats ska familjevården kontaktas för att påbörja att utreda alternativt eftersöka nätverkshem alternativt familjehem för stadigvarande vård och fostran av barnet. *Se riktlinjer för familjehemsvård.*

Nämnden är skyldig att utreda förhållandena och förutsättningarna för vård i jourhemmet innan barnet placeras. Det är därför viktigt att fråga om det tilltänkta jourhemmet är utrett av någon nämnd och om det har medgivande till att ta emot barn. Detta gäller särskilt om det tilltänkta jourhemmet är konsulentstött. I första hand ska kommunens kontrakterade jourhem, Jourhem Syd, användas när barn placeras i jourhem.

9.7.2 HVB hem

Är placering i jourhem inte lämpligt kan placering i hem för vård eller boende, HVB eller § 12-hem inom SiS komma ifråga. Inför ett beslut om placering i heldygnsvård bör alltid ett nätverksmöte ha ägt rum med frågeställningar om vilket stöd nätverket kan ge barnet, den unge och föräldrarna. När ett barn eller en ungdom behöver placeras i ett hem för vård eller boende ska de vårdgivare som kommunen tecknat ramavtal med anlitas. Externa vårdgivare som kommunen inte tecknat ramavtal med får endast anlitas om barnets vårdbehov inte kan tillgodoses av vårdgivare inom ramavtalet. En direktupphandling behöver då göras. Läkarundersökning med syn- och hörselkontroll samt tandläkarbesök ska alltid genomföras under placeringen och ingå som ett uppdrag till vårdgivaren i vårdplanen.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Beslut om jourhem och annan heldygnsvård beviljas som ett bistånd enligt 4 kap 1 § SoL vid samtycke till placering. Socialnämndens arbetsutskott är delegat på beslutet varför ordförande i nämnden alltid ska kontaktas inför en placering. Om placeringen genomförs med stöd av LVU, skrivs ett placeringsbeslut enligt 11 § LVU.

9.8 Placeringsinformation

Vid placeringen ska placeringsinformationen lämnas till vårdgivaren. Vid mötet ska BBIC:s formulär placeringsinformation, vårdplan och genomförandeplan tas med och en genomgång av dokumenten ska göras, dels behöver vårdgivaren information om barnet exempelvis har allergier, dels behöver de veta sitt uppdrag.

Ett möte bör bokas inom två veckor för att följa upp placeringen och se till att den kommer igång. Vid uppföljningsmötet bör ett enskilt samtal hållas med barnet för att säkerställa att barnet fått relevant information förstått varför det är placerat.

Uppföljning av placeringen ska ske kontinuerligt och minst fyra gånger inom ett år. Vården ska övervägas alternativt omprövas minst var sjätte månad enligt 6 kap 8 § SoL eller 13 § andra stycket LVU. Se vidare under punkt 8.

9.9 Föräldrars betalningsskyldighet för placerade barn

Kommunen har rätt att ta ut ersättning av föräldrar om deras barn är placerat i ett annat hem än det egna. Föräldrar är skyldiga att i skäligen utsträckning bidra till kommunens kostnader, 8 kap 1 § SoL. Det belopp som var och en av föräldrarna ska bidra med får inte överskrida beloppet för underhållsstöd, 6 kap 2 § SoF.

En utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga ska göras och beslut om ersättningsbelopp fattas för vardera föräldern. Avgiften ska omprövas varje år. Ersättningsskyldigheten upphör då vården avslutas eller när barnet fyller 18 år. Beslutet om vad en förälder ska betala är inte möjligt att överklaga med förvaltningsbesvär. Denna information och att vårdnadshavare behöver informera försäkringskassa om att barnet är placerat ska ges i samband med placeringen.

10. UPPFÖLJNINGAR

10.1 Uppföljning av placeringar

Genomförande- och vårdplanen utgör grunden för uppföljning av vården vid uppföljningsmöten, 1 b § SoF;

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Den socialnämnd som har fattat beslut om vård av ett barn enligt socialtjänstlagen skall noga följa vården av barnet. Detsamma gäller barn och unga som efter ansökan av nämnden beretts vård med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Nämnden skall följa vården främst genom

- regelbundna personliga besök i det hem där den unge vistas,
- enskilda samtal med den unge,
- samtal med den eller dem som tagit emot den unge i sitt hem, och
- samtal med vårdnadshavarna
- uppföljningen skall omfatta den unges hälsa, utveckling, sociala beteende och skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående.

Rörande barn och unga placerade med stöd av LVU ska socialnämnden enligt 13 § LVU noga följa vården. Har den unge beretts vård med stöd av 2 §, ska socialnämnden minst en gång var sjätte månad överväga om vård enligt lagen fortfarande behövs. Har den unge beretts vård med stöd av 3 §, skall socialnämnden inom sex månader från dagen för verkställighet av vårdbeslutet pröva om vård med stöd av lagen skall upphöra. Denna fråga skall därefter prövas fortlöpande inom sex månader från senaste prövning.

10.3 Övervägande och omprövning

Om vården sker med stöd av 4 kap 1 § SoL eller med stöd av 2 § LVU ska vården övervägas enligt 6 kap 8 § SoL minst var sjätte månad efter det datum som placeringen påbörjades. Ett övervägande är inget beslut utan en rapport till nämnden om hur vården fortlöper och om den fortfarande behövs. Innan vården ska övervägas ska alltid ett besök ha gjorts där barnet eller den unge är placerad. Övervägandet om vården dokumenteras i BBIC:s blankett. Det föreligger inte kommuniseringskyldighet med parterna då det inte är ett formellt beslut.

Om vården genomförs med stöd av 3 § LVU skall vården omprövas. Omprövning av vården är ett formellt beslut om vården kan avslutas eller om målen med vården inte är uppfyllda. Beslutet ska kommuniceras med parterna. Omprövningen kan överklagas om den går parten emot. Omprövningen ska även innehålla en bedömning av möjligheten att låta vården övergå till vård enligt SoL. Regler om partsinsyn, kommunikation, överklagan, rätt att anlita ombud med mera är tillämpliga vid omprövningar. Omprövningen ska göras senast inom sex månader från verkställighet av vårdbeslutet.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Ibland händer det att ungdomar är placerade både enligt 2 och 3 §§ LVU, i dessa fall görs både ett övervägande och omprövning i samma dokument. *Se rutin*

Vården ska övervägas eller omprövas från det datum som verkställighet påbörjades.

10.4 Placeringens upphörande

Placeringen ska upphöra så snart förhållandena i det enskilda fallet ändrats. Målen i vårdplanen samt i förekommande fall förutsättningarna för vårdens upphörande ska vara uppfyllda i stort. Vad som är bäst för barnet ska vara avgörande för när placeringen ska upphöra. Det kan vara så att barnet eller den unge kan flytta hem trots att vissa delar i vårdplanen inte är uppfyllda men en bedömning gjorts att barnet eller den unge kan få dessa tillgodosedda i hemmet men öppenvårdsinsatser. Ett arbete skall alltid göras med målsättningen att barnet/den unge ska flytta tillbaka hem snarast möjligt.

När ett barn är placerat enligt 4 kap 1 § SoL ska vården upphöra omedelbart om den unge som är 15 år eller vårdnadshavare begär det. En prövning behöver göras om ett flyttförbud enligt 27 § LVU behöver göras i avvaktan på att utredning enligt 11 kap 1 § SoL genomförs alternativt om det finns fog för att ansöka om vård enligt LVU. Flyttförbudet ska övervägas var tredje månad. I förekommande fall behöver en samarbetsallians utvecklas med vårdnadshavare för att möjliggöra en succesiv hemflytt utifrån barnets behov.

Detsamma gäller om ett barn eller ungdom är placerad med stöd av 2 § och/eller 3 § LVU och vårdnadshavare överklagat vården och förvaltningsrätt/kammarrätt bifallit överklagandet ska barnet eller den unge omedelbart flytta hem.

Vård enligt 2 § LVU upphör senast när barnet fyller 18 år och vård enligt 3 § LVU upphör senast då den unge fyller 21 år.

En hemflytt ska planeras i god tid och det ska vara tydligt för barn, unga och deras vårdnadshavare vad som gäller kring placeringen. Att leva i ovisshet kring vilka åtgärder socialnämnden avser vidta vid en placering är inte till barnet eller den unges bästa. I alla placeringar med unga från 15 år ska BBIC:S *På väg material* användas.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

11 ÖVRIGT

11.1 Beslut om insats utan den ena vårdnadshavarens samtycke

Enligt 6 kap 13 a § FB kan socialtjänsten besluta att ett barn ska vårdas mot den ena vårdnadshavarens vilja, förutsatt att vården krävs för barnets bästa. Beslut avser psykiatrisk och psykologisk utredning och behandling, behandling i öppna former samt utseende av en kontaktperson eller kontaktfamilj enligt SoL. Beslut om vård fattas av socialnämnden (beslutet är inte delegerat). Se vidare i 11 kap 4 a § SoL.

När det i ett tidigt skede i utredningen framkommer att barnet kan vara i behov av insatser och den ena vårdnadshavaren samtycker men inte den andra behöver handläggare motivera vårdnadshavaren som motsätter sig insatser. För att kunna tillsätta insatser mot den ena vårdnadshavarens vilja behöver nämnden kunna visa på en hög aktivitet för att ha motiverat till insatser. Samtal behöver föras kring hur vårdnadshavaren ställer sig till om nämnden bedömer att insatser kommer tillsättas oavsett samtycke och hur denne kommer att förhålla sig till barnet i sådana fall. En bedömning behöver göras om det är olämpligt med insatsen och om det kan skada barnet. Den vårdnadshavare som motsätter sig insatser ska få information om att socialnämnden kan besluta om insatser oavsett samtycke. Motiveringen och informationen ska vara noggrant dokumenterade i akten. Insatser mot den ena vårdnadshavarens vilja ska inte tillsättas slentrianmässigt. Beslutet är överklagningsbart.

3 kap 6 a § SoL

/.../För barn som har fyllt 15 år får nämnden besluta om öppna insatser även utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt och barnet begär eller samtycker till det.

6 kap 13 a FB

Står barnet under vårdnad av två vårdnadshavare och samtycker endast den ena till en åtgärd till stöd för barnet, får socialnämnden besluta att åtgärden får vidtas utan den andra vårdnadshavarens samtycke om det krävs med hänsyn till barnets bästa och åtgärden gäller

- *psykiatrisk eller psykologisk utredning eller behandling som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),*
- *behandling i öppna former som ges med stöd av 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453),*

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

- *utseende av en kontaktperson eller en familj som avses i 3 kap. 6 b § första stycket socialtjänstlagen eller*

Ett beslut enligt första stycket får överklagas till förvaltningsrätten. Beslut i frågor som avses i första stycket gäller omedelbart. Rätten får dock bestämma att dess beslut ska gälla först sedan det har vunnit laga kraft.

11.2 Överflyttning av vårdnaden på grund av brister i omsorgen

När föräldrarna har gemensam vårdnad om ett barn och barnet är utsatt för allvarligt våld av den ena eller bägge vårdnadshavarna ska handläggare göra ett ställningstagande om det finns behov av överflytta vårdnaden. Om nämnden kommer fram till att det finns behov av överflytta vårdnaden är nämnden skyldig att ansöka om det hos domstol enligt 5 kap 2 § SoF.

En förälder som brister i omvårdnaden av ett barn kan fråntas vårdnaden om barnet befinner sig en sådan risksituation att ett ingripande enligt LVU kan komma i fråga och risksituationen kan antas bli bestående. Det är inte nödvändigt med ett beslut om vård enligt LVU, men i undantagsfall kan en vårdnadsöverflytt göras innan ett beslut om LVU fattats.

Det är oftast bäst för barnet att ha en nära och god kontakt med bägge föräldrarna men barnets rätt till bägge föräldrarna får inte innebära att måste leva och umgås med en förälder under alla förhållanden. Ett barn har en absolut rätt att inte själva bli utsatta för våld, övergrepp eller annan kränkande behandling. Detta innefattar också att inte behöva bevittna våld mot en annan närstående.

Det är inte möjligt att tillgodose barnets behov av trygghet och omsorg inom ramen för gemensam vårdnad om en förälder gör sig skyldig till övergrepp mot den andre föräldern eller mot barnet. Barnets rätt till trygghet och skydd ska beaktas framför förälders rätt att vara del i vårdnaden om barnet.

Socialnämnden kan föra talan vid domstol om att vårdnaden ska tas ifrån en förälder som är olämplig som vårdnadshavare (6 kap. 7 § FB). Om nämnden väcker talan agerar den som part i domstolen. Talan väcks genom att nämnden lämnar in en stämningsansökan. Information ska lämnas till vårdnadshavare om den tilltänkta åtgärden.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

Socialnämnden kan också väcka talan om förändring av umgänge om barnet mår dåligt på grund av umgänget. Det kan handla både om ett utökat eller minskat umgänge. Av förarbetena framgår att det är först när ingen av föräldrarna agerar för att avhjälpa situationen som nämnden bör överväga en talan i umgängesfrågan.

11.2.1 Utredning vid brister i omsorgen som medför bestående fara

Socialnämndens utredning om en överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 7 § föräldrabalken bör främst innehålla uppgifter om nedanstående förhållanden. SOSFS 2006:20

- förälderns sociala situation, t.ex. familjeförhållande och arbete
- förälderns missbruk eller försummelse vid vårdnadens utövande eller andra brister i omsorgen om barnet
- på vilket sätt förälderns brister i omsorgen medför bestående fara för barnets hälsa eller utveckling
- hur förälderns relation med barnet är
- om barnet är placerat utanför hemmet, när och varför placeringen inleddes samt hur den har fungerat och fungerar i dag
- om det finns utsikter att barnet kan återvända hem
- förälderns inställning till en ändring av vårdnaden (om det finns ett skriftligt samtycke, bör det bifogas)
- föräldrarnas inställning till ett umgänge i fortsättningen

11.3 KommunikERING och underrättelse om beslut

En myndighet får inte avgöra ett ärende som avser myndighetsutövning mot enskild utan att den som är sökande har underrättats. Skyldigheten att kommunicera ska fullgöras i två steg. Den som har ställning som part ska

1. underrättas om utredningsmaterialet och
2. få möjligheter att yttra sig över det.

Denna skyldighet gäller även yttrande till annan myndighet exempelvis åklagare och domstol samt ansökan om vård enligt LVU. Förvaltningslagen 17 §

Ett ärende får inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom eller henne själv och han eller hon har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Myndigheten får dock avgöra ärendet utan att så har skett

1. om avgörandet inte går parten emot, om uppgiften saknar betydelse eller om

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

- åtgärderna av någon annan anledning är uppenbart obehövliga,*
- 2. om ärendet rör tjänstetillsättning, antagning för frivillig utbildning, betygssättning, tilldelning av forskningsbidrag eller något jämförbart och det inte är fråga om prövning i högre instans efter överklagande,*
- 3. om det kan befaras att det annars skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslutet i ärendet, eller*
- 4. om avgörandet inte kan uppskjutas. Myndigheten bestämmer om underrättelsen ska ske muntligt, genom vanligt brev, genom delgivning eller på något annat sätt.*

11.4 Överklaga beslut

Ett beslut som gått den enskilde emot kan överklagas till förvaltningsdomstol, 22 § FL. En del beslut är inte överklagningsbara exempelvis beslut att inleda utredning, begäran om yttrande och läkarundersökning enligt 32 § LVU.

De flesta beslut som fattas av socialtjänsten är dock överklagningsbara och det är socialtjänstens ansvar att informera om detta.

Ett barn är part i mål och ärenden enligt SoL och LVU. Om barnet är under 15 år får beslut rörande barnet överklagas av barnets ställföreträdare eller vårdnadshavare. Om barnet fyllt 15 år har barnet själv rätt att föra talan och kan själv överklaga ett beslut, 11 kap 10 § SoL och 36 § LVU.

Socialnämndens beslut överklagas till förvaltningsrätten men överklagandet ska skickas till socialnämnden inom tre veckor från det att klagande fick del av beslutet. Har överklagandet inkommit i rätt tid kommer handlingarna att skickas vidare till förvaltningsrätten om inte socialnämnden själv ändrar beslutet på det sätt den överklagande begärt. Socialnämnden är skyldig att hjälpa till att skriva överklagandet om den en part begär det.

11.5 Delegation

Med delegation menas att socialnämnden överfört sin beslutanderätt till tjänstemän som är underställd nämnden. Ett beslut som är fattat på delegation betraktas som ett beslut av nämnden. I beslutsfattandet är det viktigt att kontrollera vem som har rätten att fatta beslutet då beslut som är underskrivna av fel delegat saknar laglig verkan. Det gäller således inte. Vissa beslut får inte delegeras till andra än förtroendevalda, exempelvis LVU beslut. Delegation beslutas av socialnämnden med stöd av kommunallagen. Delegationsordningen finns på kommunens hemsida.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

11.6 Vistelsebegreppet

Enligt 2a kap 1 § SoL är det vistelsekommunen som har huvudansvar; Den kommun där den enskilde vistas ansvarar för stöd och hjälp enligt 2 kap 1 §.

Ansvarat gäller även om en person vistas tillfälligt i kommunen. Undantag från vistelsekommunens ansvar regleras i 2 a kap 2- 5 § § SoL. För barn med föräldrar som bor i olika kommuner är vistelsekommunen oftast den kommun där barnet är folkbokfört.

Om barnet byter vistelsekommunen under utredningstiden krävs det att den nya kommunen samtycker till att ta över den pågående utredningen enligt 11 kap 4 § SoL om det ska gå att lämna över den. För att pröva frågan krävs att en skriftlig begäran skickas till den nya kommunen som tar ställning till om de ska ta över den pågående utredningen.

11.7 Skyddad adress, kvarskrivning eller fingerade personuppgifter

När det gäller barn eller vuxna som har någon form av skyddade personuppgifter ska handläggningen ske utifrån de särskilda rutinerna för sådana ärenden.

11.8 Utredning av ofödda barn

Socialnämnden kan inte utreda ofödda barn. Om information inkommer att det finns fara för det väntande fostret kan handläggare kontakta den blivande föräldern och erbjuda stöd. De förutsättningar som finns i lagstiftningen för att skydda foster är LVM vid missbruk, LPT vid allvarliga psykiatriska tillstånd hos den vuxne och LVU om det är en ungdom under 20 år som är gravid. Sekretess hindrar inte att information lämnas mellan sjukvården och socialtjänsten. Information om att handläggare önskar bli kontaktade när barnet föds kan därför lämnas till hälso- och sjukvården. Utredning enligt 11 kap 1 § SoL inleds när barnet föds.

11.9 Barn misstänkta för brott

Förarbetena anger att socialnämnden bäst kan ge barn och unga som är misstänkta för brott samt deras vårdnadshavare det stöd de behöver. Socialnämnden kan begära med stöd av 31 § LuL att polisen utreder barn under 15 år om det är av betydelse för nämndens utredning. Handläggare kan i vissa särskilda fall besluta om att polisanmäla ett barn eller en ungdom som avser att begå ett brott. Förutsättningarna finns i 10 kap 18 a § OSL.

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

11.10 Ej verkställda beslut

Alla gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL och 3 kap 6 b § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen då beslutet fattades ska anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Även ärenden där verkställigheten avbryts och inte återupptas inom tre månader ska anmälas. Rapportering sker en gång per kvartal. I vissa fall kan IVO fatta beslut om sanktionsavgift när kommuner inte verkställt beslut.

11.11 Utdrag från misstanke och belastningsregistret

I vissa fall kan socialnämnden begära ut utdrag från misstanke och belastningsregistret. Detta gäller exempelvis vid LVU ärenden. Utdrag ska inte begäras ut slentrianmässigt utan en noggrann prövning ska göras i varje enskilt fall.

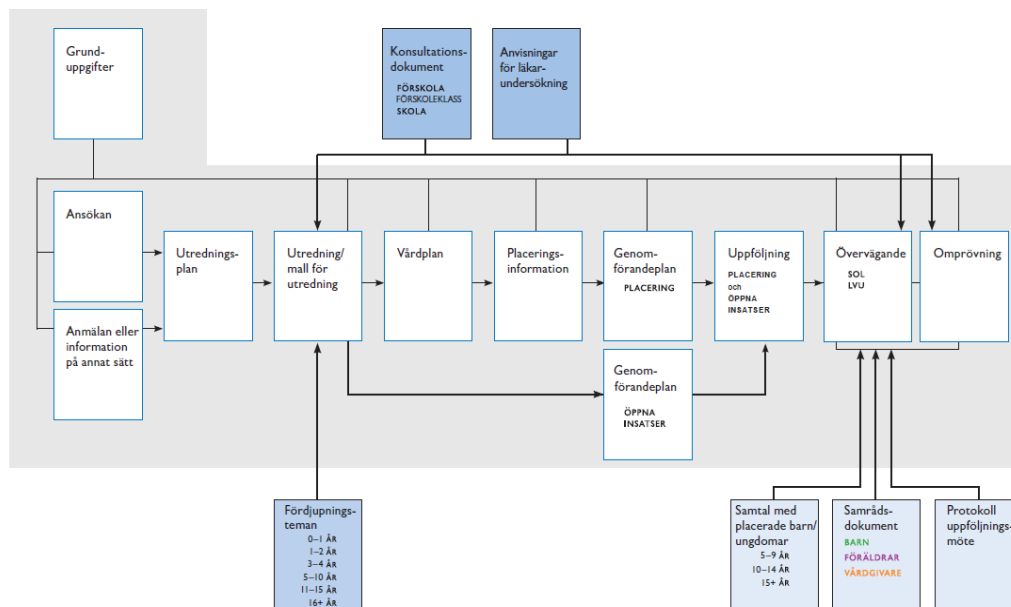
Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

BBiC formulär och stöddokument

<Brödtext. Här börjar den löpande texten>

Bakomliggande lagstiftning

Detta styrdokument beslutas av socialnämnden, och beslutas med stöd av SOL, LVU, LSS, OSL, SoF, FL, FB

Uppföljning och uppdatering

Socialkontoret ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.